

„ÓVODÁS GYERMEKEINKÉRT”

ECSEGFALVI ÓVODA
ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAMJA

„ÓVODÁS GYERMEKEINKÉRT”

ECSEGFALVI ÓVODA ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAMJA

A 137/1996. (VIII. 28.) sz. Kormányrendelet alapján,
az Óvodai nevelés országos alapprogramjának elveire épült.

Az intézmény OM azonosítója:

202585

Készült: 3013. július 01.

Tartalomjegyzék

1. Bevezető
2. Az óvoda adatai
3. Helyzetkép az óvodáról
 - 3.1. Az óvoda bemutatása
 - 3.1.1. Ecsegfalvi óvoda
 - 3.2. Óvoda tárgyi feltételei:
4. Az óvoda nevelési filozófiája
 - 4.1. Alapelveink
 - 4.2. Gyermekképünk
 - 4.3. Pedagógusképünk
 - 4.4. Dajkaképünk
 - 4.5. Szülőképünk
 - 4.6. Óvodakép
 - 4.7. Jövőképünk
 - 4.8. Az óvoda alapvető céljai, feladatai, eljárásai
 - 4.9. Ünnepek, tradíciók
 - 4.10. Népszokásaink, népi hagyományokra épülő ünnepeink
5. Az óvodai nevelés tervezésének gyakorlata és írásbeli dokumentációja
 - 5.1. Csoportnapló tervezése
 - 5.2. Heti rend
 - 5.3. Napirend
 - 5.4. A gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció
6. Az óvoda tevékenységrendszere
 - 6.1. Mese, vers, báb, dramatikus játék
 - 6.2. Rajz, mintázás, kézimunka
 - 6.3. Külső világ tevékeny megismerése
 - 6.4. Ének, zene, énekes játék
 - 6.5. Mozgás, mozgásos játék
 - 6.6. Játék
 - 6.7. Munka jellegű tevékenységek
7. A tevékenységekben megvalósuló tanulás
8. Óvodánk kapcsolatrendszere
 - 8.1. Óvoda és a család
 - 8.2. Óvoda - Gyermekjóléti, családsegítő, védőnői szolgálat és gyermekorvos
 - 8.3. Óvoda – pedagógiai szakszolgálat
 - 8.4. Óvoda – iskola
 - 8.5. Óvodánk egyéb kapcsolatai
9. Sajátos feladataink
 - 9.1. Gyermekvédelem
 - 9.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése
 - 9.3. Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése
10. Program felülvizsgálata, módosítása
11. Irodalomjegyzék

A program az alábbi dokumentumok alapján készült:

- 137/1996. (VIII. 28.) Kormányrendelet, az „Óvodai nevelés országos alapprogramja” kiadásáról és annak módosítása 255/2009. (XI. 20.) Kr.
 - 1991. évi LXIV. Törvény a gyermekek jogairól
- Az 1993. Évi LXXIX. Sz. törvény a Közoktatásról és módosításai.
 - 95. §-a (1) bekezdésének j) – Óvodai Integrációs Program.
- 2003. évi CXXV. Törvény az „Egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- Az 1997. évi XXXI törvény a „Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról”
- 149/1997 (IX. 10) Kormányrendelet a „Gyámhatóságok valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról” 20/B. §

a) gyermekek fejlődésének nyomon követése

b) ennek dokumentálása, fejlesztési terv készítése, szülők tájékoztatása

Vegyes rendelkezések: 39/D, 39/E képesség-kibontakoztató felkészítés óvodai személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program

- A nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994. (VI. 8.) MKM r. és módosításai.
- Fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelve (23/1997. (VI. 4) MKM rendelete)
- 2/2005. (III. 01.) OM rendelet a „Sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelésének irányelve” kiadásáról
- 32/1997. (XI. 5.) MKM rendelet a „Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve” kiadásáról
 - 1021/2004. (III. 18.) Kormányrendelet a romák integrációjáról
- A 2003. LXI. Törvény, a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. Törvény módosítása, az átmeneti rendelkezések 129§/6. bek. alapján:

1. Bevezető

Óvodánkban a teljes nyitva tartás ideje alatt a közoktatási törvényben előírt, szakképzett óvodapedagógusok foglalkoznak a gyermekekkel.

Nem tervezhető olyan feladat, amelyet nem óvodapedagógus irányít.

Nevelőmunkánkat a fenntartó által jóváhagyott „**ÓVODÁS GYERMEKEINKÉRT**” helyi nevelési programunk alapján végezzük.

Intézményünk a szülők óvodáztatási igényeit ki tudja elégíteni.

Az Alapprogram módosítása miatt, valamint a kompetencia-alapú programcsomag bevezetésének céljából szükségessé vált a nevelési programunk újabb negyedik felülvizsgálata. Önálló intézményként 2013. 07. 01. óta működünk.

Célunk: a közös nyelv létrehozásán túl, a meglévő feladataink továbbgondolása mellett megfelelni az új kihívásoknak, a partneri elvárásoknak. Megőrizve az óvodai közösség autonómiáját, a változó feltételek, az új módszerek, a napi óvodai gyakorlat során. Céltudatosabb, tervezettebb, hatékonyabb gondozó – nevelő - oktató munka megvalósítása. Saját kompetens személyiséggé válásunk folyamatának megsegítése. Olyan tudástartalmak, módszerek elsajátítása, amely elméleti, gyakorlati megalapozottságát ad a kompetencia – alapú program szellemiségének tesztelésére, alkalmazására egyaránt.

Bízunk benne, hogy közösen sikerül megvalósítani az elképzeléseinket a partnereinkkel

ÓVODÁS GYERMEKEINKÉRT

1. Az óvoda adatai

ECSEGFALVI ÓVODA

Székhelye:

Cím: 5515 Ecsegfalva, Árpád utca 8.

Tel.: 06 (66) 487-326

Intézményvezető: Fülöp Erzsébet

Az óvoda fenntartója:

Ecsegfalva Község Önkormányzata Képviselőtestülete

Cím: 5515 Ecsegfalva

Fő u. 67.

Tel.: 06 (66) 487-100

Szakfeladat száma: Óvoda, 851011,851012

3. Helyzetkép az óvodáról

3.1. Az óvoda bemutatása

3.1.1. Ecsegfalvi óvoda

Ecsegfalva községben egy óvoda van, mely 1954-ben épült.

A település közepén helyezkedik el, mely minden irányból megközelíthető. Pályázat útján az óvoda belső felszereltségét megújítottuk, gazdagítottuk. A konyha szintén ebben az épületben kapott helyet.

Az épület régi, folyamatos karbantartást igényelne.

Óvodánk külső és belső esztétikáját anyagi lehetőségeinkhez mérten folyamatosan formáljuk. A szülőkkel kialakított jó kapcsolat hatására, /rendezvények, felajánlások/ szakmai- és játékkészleteink is folyamatosan gyarapodnak.

Az udvar tágas, nagyrészt füves, homokos és betonos részre tagolódik.

A fémről készült udvari játékokat folyamatosan környezetbarát fajtátekokra cseréltük.

Az óvodába járó gyermekek szülei nagyrészt munkanélküliek, alkalmi munkákból, vagy jövedelempótló támogatásból élnek. A gyerekek eltérő szociokulturális háttérrel rendelkeznek: ingerszegény környezet, szülők iskolázatlansága, nagyon kevés az értelmiségi.

3.2. Óvoda tárgyi feltételei:

Az óvoda felszereltsége az eszköznorma előírásainak megfelelő. Az udvari játékeszközök cseréje, felújítása, bővítése folyamatos. A csoportszobák jól felszereltek, a játékeszközök a gyermekek számára elérhető helyen találhatóak. Dolgozóink számára a munkavégzéshez szükséges eszközök biztosítottak.

4. Az óvoda nevelési filozófiája

„MÁR AZ ÓVODÁBAN MEGTANULTAM MINDENT”

Életem legfontosabb viselkedési szabályait egytől egyig az óvodában sajátítottam el.
Azt, hogy hogyan éljek, mit tegyek, mind az óvodában tanultam meg.
Az egyetemen a bölcsesség nem volt különösebb érték, az óvodában azonban annál inkább.

ÍME AMIT OTT TANULTAM:

Ossz meg mindent másokkal!
Ne csalj a játékban!
Ne bántsd a másikat!
Mindent oda tégy vissza, ahonnan elvitted!
Rakj rendet magad után!
Ne vedd el a másét!
Kérj bocsánatot, ha valakinek fájdalmat okoztál!
Evés előtt moss kezet!
A frissen sült sütemény és a hideg tej tápláló.
Élj mértékkel! Mindennap tanulj, gondolkodj, rajzolj, fess, énekelj, táncolj, játssz és dolgozz egy keveset!
Délutánonként szundíts egyet!
A nagyvilágban óvatosan közlekedj, fogd meg a társad kezét és ne szakadjatok el egymástól!
Ismerd fel a csodát!
Ne feledd a magocskát a műanyag pohárban:
A gyökerek lefelé terjeszkednek, a növények felfelé, és senki nem tudja pontosan, mindez hogyan van, de valamennyien hasonlóképpen élünk.

Robert Fulghum

4.1. Alapelveink

- a gyermekek személyiségéből, legtermészetesebb megnyilvánulásából kiindulva olyan szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem gazdag óvodai légkör megteremtése, amelyben a gyermekek megbecsülés, szeretet, tisztelet és bizalom övezi.
- A gyermekekkel való foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus végzi.
- A különbözőség elfogadása, tiszteletben tartása, a nemek társadalmi egyenlőségének erősítése.
- Inkluzív pedagógiai elvek érvényesülése az egész óvodai nevelés során.
- Óvodánkban a kompetenciák megalapozása folyik. Az óvodapedagógusok feladata gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság, ébrentartása és kielégítése, aktivitás előtérbe helyezése, kompetencia-érzés kialakítása, fenntartása.
- A gyermek személyiségéhez igazított, egyéni képességeit és készségeit kibontakoztató pedagógiai intézkedések, módszerek alkalmazása.
- Nyugodt, családi, érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtése, amelyben a gyermeki szabad játék elsődlegességét hangsúlyozzuk.
- Az óvodai élet során lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermek kielégíthesse társas szükségleteit.
- Az óvodapedagógus azonosulási minta óvodásai számára, a gyermekek közösségi életének irányítója. Maga is benne él a gyermekek közösségében, innovatív, befogadó, gondoskodó, jellemzője a tolerancia és az együttműködési készség, nyitottság, empátia, kreativitás.
- Pedagógiai törekvéseiben figyel a gyermekek szükségleteire, egyéni és életkori sajátosságaikhoz és fejlődési ütemükhöz igazítja a kibontakoztatást. Az óvodapedagógus mellett az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja, viselkedése modellértékű legyen a gyermekek számára.
- A gyermeket megillető jogok és a gyermeki személyiség tiszteletben tartása az egyenlő hozzáférés biztosításával.
- Pedagógiai munkánk során kiemelten figyelünk arra, hogy a hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel.

4.2. Gyermekképünk

Óvodánkból kikerülő gyermek jellemzői:

- Harmonikus, nyugodt, tevékeny, érdeklődő, érzelmileg gazdag, társas kapcsolataiban ragaszkodó, értékrendekhez alkalmazkodó személyiség.
- Olyan gyermek, aki a településhez kötődő, a környezetében jól tájékozódó, nyitott, önmagát értékelni tudó, másokat elfogadó ember.
- Olyan gyermek, aki az ismereteit, tudását, kompetenciáit a megfelelő helyen és módon alkalmazni képes.

4.3. Pedagógusképünk

Programunk sikeres megvalósítása olyan pedagógust feltételez,

- Aki kreatív, folyamatosan megújulni képes
- A nemzeti és emberi értékeket pozitívan közvetíti,
- Együttműködő, kísérletező, toleráns, bátorító, a gyermekek szükségleteire építő, empátiára alkalmas, a szakmáért kiálló személyiségjegyekkel rendelkezik.
- Kollegiális kapcsolataira az együttműködési készség a közös célért való összefogás képesség jellemző.
- Személyiségére pozitív, támogató attitűd jellemző.

Szeretnénk elérni, hogy valamennyi óvodapedagógusnak az alábbi személyiségjegyekkel rendelkezzen:

- A gyermekek szeretete, megbecsülése, védelme
- Igényesség önmagával, a gyermekekkel szemben
- Ízlésformálás az óvoda tágabb környezetében is
- Komplexitásra alkalmasság, kreativitás
- Pedagógiai optimizmus, a fejlődőképesség igénye
- Rendelkezzon megosztott figyelemmel, legyen helyzetfelismerő képessége
- Beszéde legyen modellértékű

4.4. Dajkaképünk

- A dajkák gyermekekkel való bánásmódja szeretetteljes, elfogadó, biztosságot adó.
- A gyermek személyiségének tiszteletben tartása jellemzi őket.
- A dajka kommunikációja, viselkedése minta a gyermekek számára, erkölcsi magatartása példamutató a szülők és munkatársak felé.
- Alapszintű pedagógiai, pszichológiai ismeretek elsajátítása elengedhetetlen követelménye az új pedagógiai szemléletű óvodai nevelőmunkának.
- Követelmény, hogy valamennyi munkavállaló a megfelelő szakmai kompetenciákkal rendelkezzen.
- Aktívan segíti az óvodapedagógus nevelőmunkáját.
- A környezet esztétikája a tisztaság belső igénye.
- Nyitott a szakmai megújulásra.

4.5. Szülőképünk

Feltételezzük, hogy óvodánkba olyan szülő hozza gyermekét:

- Aki programunkat, elképzeléseinket elismeri,
- Elfogadja értékeit, a gyermeke érdekében együttműködő, érdeklődő,
- Elfogadja a „másságot”, tevékenyen vesz részt óvodai életünkben,
- Pozitívan viszonyul az egész közösséghez.

4.6. Óvodakép

- Azonosulunk Helyi Nevelési Programunk alapelveivel, célkitűzéseivel, feladatrendszerével.
- Szeretetteljes, nyugodt, családias légkört teremtünk, és biztosítjuk az óvodás korú gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.
- Elfogadjuk a másságot, a különbözőséget – egyénileg és differenciáltan fejlesztjük a gyermekeket az egyenlő hozzáférés tudatos biztosításával.
- A szabad játék elsődlegességét biztosítjuk, a játékos gyermeket tiszteletben tartjuk.

- Esztétikumot és szépséget közvetítünk és fedeztetünk fel – ezzel is segítve a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.
- A szülő véleménye fontos számunkra. Kapcsolatunkat a szülői házzal a gyermek optimális fejlődésének érdekében alakítjuk.
- A család értékrendjét elfogadjuk, támaszkodunk és építünk rá.
- Vallási, nemzetiségi vagy etnikai különbözőségeiből adódó szokásokat és hagyományokat tiszteletben tartjuk.
- Kihasználjuk az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- Biztosítjuk a megfelelő helyet, időt és eszközt a gyermeki mozgásigény kielégítésére.
- Az SNI-s, a HHH-s, kisebbségi és migráns gyermekek egyenlő hozzáférését biztosítjuk, ehhez a feltételeket megteremtjük.
- A migráns gyermekek önazonosságának megőrzését az interkulturális integráció megvalósításával segítjük.
- Olyan erkölcsi, érzelmi értékeket közvetítünk, amelyek a szociális kapcsolatok alakulását segítik.
- Gondot fordítunk a gyermek pozitív személyiségjegyeinek formálására: önállóság, figyelem, fegyelem, kreativitás, érdeklődés, szociális érzékenység.
- A tapasztalatszerzésre építünk, sokoldalú élmény- és ismeretanyagot nyújtunk.
- Alkalmazható tudásanyagra, a gyermeki kompetenciák fejlesztésére törekszünk.
- A tanulási folyamatok a szabad játék tevékenységeibe ágyazva valósulnak meg.
- Az óvónők nyelvi, szociális és viselkedési modellek.
- Tiszteljük, segítjük és megbecsüljük egymást, azonos értékrend és elkötelezettség jellemző ránk.
- Alkalmazkodunk a változó követelményekhez, képesek vagyunk a megújulásra és a folyamatos fejlődésre.
- Építünk a kompetencia alapú programcsomagra a pedagógiai és nevelési módszerek alkalmazása során.
- A dolgozók hivatásszeretete a gyerekek és szülők tiszteletével, egymás értékeinek megbecsülésével párosul.

4.7. Jövőképünk:

- A szabad játék elsődlegességét mindig szem előtt tartjuk.
- A szülői házzal a kapcsolataink bővülnek, közelítenek értékrendjeink, a gyermeknevelésben partnerekké válunk.
- Óvodánk nyitottságát megőrizzük.
- Az információ cserére egységes szemlélet és gyakorlatot alakítunk ki.
- Dolgozóink között nő a kollegiális kapcsolat, egymás segítése gyakorlottá válik, az eredményesebb munkavégzés enyhíti a túlterheltség érzését.
- Az óvónők folyamatos ön- és továbbképzése növeli a nevelőmunka eredményességét, ismereteik bővülésével nő önbizalmuk s ez által az intézmény működése és sikeresebb lesz.
- A különböző fejlettségi szintű, SNI-s, HHH-s, migráns és kisebbségi gyermekek számának növekedésére felkészülnek pedagógusaink, azonos esélyeket biztosítva valamennyi gyermeknek a kompetencia alapú programcsomag segítségével.
- Intézményi innováció, inkluzív pedagógiai módszerek elsajátítására és bevezetésére törekszünk.
- Megismerkedünk az IKT módszerekkel és anyagi lehetőségeinket kihasználva fejlesztjük infókommunikációs eszköztárunkat.
- A mozgásfejlesztés segíti a mentális képességek fejlesztését is, ezért a mozgásfejlesztő játékok bővítésénél figyelmet szentelünk a sérült gyermekekre is.
- Olyan interkulturális szemléletre törekszünk, amely figyelembe veszi a családi hátteret, a gyermek konkrét életterét, különös tekintettel a migráns gyerekekre és az etnikai kisebbségre.
- Az inkluzív pedagógiai modell hangsúlyt kap a differenciáló pedagógiai gyakorlatban.

- Az óvoda- iskola átmenet a kompetencia alapú programcsomag módszereinek óvodai és iskolai bevezetésével zökkenőmentessé válik.

4.8. Óvodáink alapvető céljai, feladatai, eljárásai.

Óvodai nevelésünk legfőbb célja:

- A családi nevelést kiegészítve a községünkben élő, különböző szociális háttérrel rendelkező 3-7 éves korú gyermekek harmonikus fejlődését, gyermeki személyiségük kibontakoztatását elősegítjük.
- Az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével /ideértve a különleges gondozást igénylő gyermek ellátását/.

Célunk, hogy elérhető közelségbe vigyük az őket körülvevő gazdag világot.

- Alkotó, családi légkörben segítjük önkibontakozásukat úgy, hogy minden gyermek önmaga lehetőségeihez viszonyítva fejlődjön.
- Tapasztalatba ágyazott képességfejlesztés során használható ismeret és tudásanyag birtokába jusson.
- Testi, szociális értelmi érettség terén is alkalmassá váljanak az életük további szakaszában, az iskolában az itt elsajátított képességek, készségek alkalmazására, továbbfejlesztésére.

Részcélok:	Feladatok:
<ul style="list-style-type: none"> ○ Alakuljon ki a gyermekben az egészséges életmód alapvető szokásrendszere, mozgása életkorának megfelelően fejlődjön. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Testi, lelki szükségleteinek maximális kielégítése. ○ Szabad levegőn végezhető tevékenységek sokoldalú kihasználása. ○ Az étkezés, az öltözködés, a betegség- és egészségmegőrzés szokásainak kialakítása. ○ Edzetségének biztosítása, egészségének védelme, óvása, megőrzése. ○ Baleset megelőzés. ○ Testi képességei fejlődésének elősegítése. ○ Gondozási tevékenységek során pozitív kapcsolat alakítása a gyermekekkel. ○ Speciális gondozó, prevenció és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása mellett a lelki nevelés feladatainak megvalósítása.
<ul style="list-style-type: none"> ○ Kedvező érzelmi hatások érik a gyermeket az óvodában. ○ A társas kapcsolatokban a pozitív attitűd kialakítása. ○ Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése, és társas kapcsolatok létrehozása érdekében. ○ A gyermek szociális érzékenységének, én 	<ul style="list-style-type: none"> ○ A gyermek egyéniségének védelme. ○ Szeretetteljes biztonságot nyújtó légkör kialakítása, melyben a gyermeket a megfelelő pozitív hatások érik. ○ Társas kapcsolatokban pozitív attitűd hangsúlyozása. ○ Lehetőségek teremtése, hogy a gyermek kielégítse természetes társas szükségleteit.

tudatának fejlesztése.	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Természeti és társadalmi környezetben csodálkozzon rá a szépre és a jóra, tisztelje és becsülje azt. Kiemelt szerepet kap a feladatok között a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása. ○ A gyermek ismerje a szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldről való kötődés alapja. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Élményszerzés biztosítása természeti és társadalmi környezetben. A környezetet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása. ○ Tevékenységbe ágyazott sokoldalú ismeretszerzés lehetőségének megteremtése.
<ul style="list-style-type: none"> ○ A gyermek, mint egyén találja meg a helyét a közösségben. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Az önként vállalt feladatok végzése. Játék, amely során a gyermek megéli a közösségért való tevékenység örömét. ○ A gyermek számára biztonságot nyújtó, megalapozott, következetes és rugalmas szokásrendszer kialakítása
<ul style="list-style-type: none"> ○ Az óvodapedagógus – gyermek, a gyermek-gyermek és a dajka-gyermek kapcsolatát pozitív töltséssel jellemezze. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Közös élményekre épülő, közös tevékenységek gyakorlása, mely során a bizalom kölcsönössé válik. ○ A felnőtt viselkedése legyen modell.
<ul style="list-style-type: none"> ○ Alakuljanak a gyermek értelmi képességei. ○ (érzékelés, gondolkodás, figyelem), fejlődjön kreativitásuk, kreatív jegyek erősítése a gyermekben. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Változatos, élményt nyújtó tevékenységek biztosítása. Tapasztalatokon alapuló ismeretek megszerzésének elősegítése. ○ Problémamegoldó gondolkodást és kreativitást fejlesztő tevékenységek beépítése a napi tevékenységekbe, kreatív jegyek erősítése. ○ Lehetőség megteremtése az ismeretek gyakorlati alkalmazására a különböző tevékenységekben és élethelyzetekben. A szabad játék biztosítása.
<ul style="list-style-type: none"> ○ Tudjon anyanyelvén kommunikálni életkorának, egyéni fejlettségének megfelelően. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ „Beszélő környezet” megteremtése. ○ Valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósuló anyanyelvi nevelés. ○ Beszédöröm biztosítása. ○ Beszédfigyelem alakítása társas helyzetekben. ○ Tudatosabb beszédfejlesztő tevékenységek szervezése, kérdésfeltevés. ○ Nyelvi játékok beépítése a mindennapi munkába. ○ Az anyanyelv megbecsülésére, ismeretére, szeretetére nevelése közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása. ○ Nyelvi kultúra megalapozása.

Óvodánkban alkalmazott eljárások:

- A gyermek megismerése és egyéni fejlesztése.
- Szokásrendszer kialakítása.
- Differenciált bánásmód.
- Kiscsoportos egyéni tanulási formák alkalmazása, téri strukturáltság biztosításával.
- Élmények nyújtása.
- Játék, mint alaptevékenység biztosítása.
- Személyes példamutatás.
- A gyermek érdeklődésére és kíváncsiságára épülő tevékenység szervezése, az önkifejezés lehetőségének biztosítása.
- Életkori sajátosságok figyelembe vétele.
- A motiváló környezet kialakítása, a motiváció erősítése a gyermekekben.
- A szokás- és normarendszer megalapozását biztosító módszerek, pedagógiai eljárások, módszerek.
- Inkluzív pedagógiai módszereink alkalmazása.
- Az óvodapedagógus személyre szabott, pozitívértékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását és folyamatosan nyomon követi fejlődését.
- A differenciált szervezés a kooperatív technika, projekt pedagógiai előnyben részesítése.
- A frontális munka háttérbe szorítása.
- Azokat az eszközöket, amelyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető módon, és a gyermek biztonságára figyelemmel kell elhelyezni.

4.9. Ünnepek, tradíciók

- **Ünnepek ápolása:** A gyermekek életének jeles napjai: születésnap, névnap.
- **Egyéb ünnepek:** Anyák napja, Búcsúnap.
- **Környezetvédelmi napok:** Föld napja.
- **Gyermeknap szervezése:** Óvodán belül.
- **Országos sport és egyéb,** óvodát is érintő rendezvényekbe való bekapcsolódás.

4.10. Népszokásaink, népi hagyományokra épülő ünnepeink

Néphagyományőrző szemlélet alakítása az óvodában.

„Négy vándor jár körbe, körbe”

Hagyományaink Víz témakörben

Január – Boldogasszony hava

- Új évi cselekedetek
- Bőséghozó ételek
- Vízkereszt
- Fonás – szövés

Február – Böjtölő hava

- Gyertyaszentelő (medve megfigyelése)

- Fonás – szövés
- Álarcos alakoskodó
- Farsangi eszem, iszom

Március – Böjtmás hava

- Sándor, József, Benedek (időjárás megfigyelése)
- Szeplő – népi gyermekjátékok
- Kiszézés
- Menedékkészítés (vessző, ág, kéve)

Hagyományaink Föld témakörben

Április – Szent György hava

- Víz – locsolás
- Legényavatás
- Leánylocsolás
- Hímes tojáskészítés
- Barkaszentelés
- Zöldág járás – népi gyermekjátékok
- Április bolondja – tréfák

Május – Pünkösöd hava

- Májusfaállítás
- Pünkösödölő – népi gyermekjátékok
- Fagyoszentek (Szervác, Pongrác, Bonifác népi megfigyelések)

Június – Szent Iván hava

- Medárd napi megfigyelések
- Libalegeltetés népi játékok
- Egészségvarázslás bodzák füstölése, a bodza egészségmegőrző szerepe

Hagyományaink a Levegő témakörben

Július – Szent Jakab hava

- Péter – Pál halászok védőszentje
- Aratás, aratókoszorú készítés
- Sárkánykészítés, eregetés

Augusztus – Kisasszony hava

- Kenyérsütés, új kenyér
- Savanyítás
- Szőlőtermesztés, kóstolás – népi szokás Szent Péter napján
- Bőrmegmunkálás, bőrfonás
- Szekerezés népi gyermekjátékok
- Víz, vízjátékok, gátépítés, tutaj, malomkerék, hajó

Szeptember – Szent Mihály hava

- Gabonaszentelés
- Vetéskezdés – határjárás
- Népi kismesterségek megismerése – kelmefestés, természetes anyagokkal, agyagozás
- Falusi porta készítés – természetes anyagok felhasználásával

Hagyományaink a Tűz témakörben

Október – Mindenszent hava

- Szüret (Ferenc, Teréz, Orsolya, Simon, Júdás)
- Kukoricafosztás, morzsolás
- Termények betakarítása, terménybábok készítése

November – András hava

- Időjárásra vonatkozó megfigyelések (Márton, Erzsébet, Katalin)
- Disznóvágás – falusi szokások
- Márton nap, Márton napi lakoma, lúd készítése csuhéból, agyagból, ehhez kapcsolódó népi játékok

December – Karácsony hava

- Mikulás ünneplése (Miklós püspök, szegény gyermekek védelmezője)
- Borbála napi búzavetés – megfigyelés
- Karácsonyi előkészületek
- Díszek készítése természetes anyagokból
- Mézeskalácssütés, díszítés
- Betlehemes játék

„Adventtől – Vízkeresztig” projekt megvalósítása

5. Az óvodai nevelés tervezésének és írásbeli dokumentációjának gyakorlata

A nevelőmunka tervezése óvodánkban egységes, saját szerkesztésű csoportnaplóba történik.

5.1. Csoportnapló tervezése

Tervezés folyamata	Időpont	Értékelés időpontja	Eljárás
Beszoktatási terv	Augusztus	Október	A beszoktatási terv készítését a családlátogatás, a leendő óvodások anamnézis adatlapjának kitöltése előzi meg, kiscsoportban
Tájékoztató terv	Szeptember	Szeptember vége	A középső és nagycsoportban képet ad: <ul style="list-style-type: none"> ○ Összetételéről ○ Diagnosztikus

			<p>fejlettség mutatóiról</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Családi háttérrel ○ Kognitív képességekről ○ Kreativitásról ○ Fizikai fejlődés mutatóiról ○ Szociális, érzelmi fejlettségről <p>Az értékelés ezen szempontok alapján történik.</p>
Nevelési terv	Október Február	Január Május	<p>A három nevelési, fejlesztési területre készül:</p> <p style="padding-left: 20px;">Az egészséges életmód alakítása Érzelmi nevelés és társas kapcsolatok Értelmi nevelés</p>
Szervezési feladatok	Szeptember Október február		<ul style="list-style-type: none"> ○ A nevelési tervek tevékenységeihez rendeljük.
Havi tevékenység terv	Szeptembertől - szeptemberig		<ul style="list-style-type: none"> ○ A tervezés a pedagógiai programunk és a kompetencia alapú programcsomag elemeinek beépítésével történik.
Heti tevékenység terv	Szeptembertől - hetente		<ul style="list-style-type: none"> ○ A havi terv lebontása. A tevékenységek rendszere kiegészül a szokások, szabályok, hagyományok, játékok, nevelési feladatok megjelölésével. ○ A fejlesztési célok meghatározása és a képességfejlesztés három szinten

			történik.
Projekt terv, témahét	December Márciustól - Májusig	Megvalósítás után	<ul style="list-style-type: none">○ A témahét a kompetencia alapú programcsomag téma ajánlásának megvalósítása.○ A projektterv 3-5 hét egy probléma köré csoportosuló tevékenységeket és a megvalósítás folyamatát tartalmazza.

5.2. Heti rend

Kultúra tartalmak, ismeretanyag átadás és mozgásfejlesztés heti rendje.

Tevékenységek	Kiscsoport	Középső csoport	Nagy csoport
Mozgásfejlesztés Mozgásos játék	<p>A tevékenységek tervezése, szervezése kötetlen.</p> <p style="text-align: center;">Meghatározói:</p> <ul style="list-style-type: none">○ az óvodapedagógus szakmai szabadsága,○ a gyermek érdeklődése○ a téma○ a megvalósítás módszerei <p>A testnevelés és énekes játék kötött, egész csoportos foglalkoztatási formában valósul meg.</p>		
Rajz, mintázás és kézimunka			
Külvilág tevékeny megismerése			
Zenei nevelés			
Mese, vers, báb, dramatikus játékok			
	<p>Mindennapos testnevelés, zenés mozgás.</p> <p style="text-align: center;">Mindennapos mesélés</p> <p style="text-align: center;">Beszélgető kör</p>		

5.3. Napirend

A tevékenységek			A tevékenység megnevezése
Kezdet	Vége	időtartam	
7:00	10:30	3,5 óra	Szabadjátékba integrált egyéni és mikro csoportos tevékenység, kompetencia – fejlesztés. Külső világ tevékeny megismerése, mese- vers, ének- énekes játékok, mozgásos percek, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka. Közben testápolási teendők, folyamatos vagy egyidejű tízórai.
10:30	11:30	1 óra	Szabadjáték az udvaron, vagy a csoportszobában. Élményszerző séták, külső világ tevékeny megismerése, kompetenciafejlesztés.
11:30	12:30	1 óra	Testápolási teendők, ebéd, hazabocsátás.
12:30	15:00	2,5 óra	Altatás dallal, mesével, pihenés.
15:00	15:30	30 perc	Folyamatos ébredés, csendes játék, testápolási teendők, uzsonna.
15:30	16:30	1 óra	Játék a csoportszobában, vagy szabadban. Folyamatos hazabocsátás.

5.4. a gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció

A gyermekek fejlődését az „**Ilyen vagyok én**” mérési-értékelése naplóban rögzítjük. A mérőeszköz Dr. Bakonyi Anna „A gyermekek mérése-értékelése” című munkája alapján készült. A mérés gyakoriságát, módját a fejlesztési feladatokat szabályzatban rögzítettük, mely a Pedagógiai programunk mellékletét képezi.

6. Az óvoda tevékenységrendszer

6.1. Mese, vers, báb, dramatikus játék

Cél:

Értelmi és erkölcsi fejlesztés, pozitív érzelmi megerősítés a mesék, vresek képi erejével, hangulatával.

MESE-VERS

Feladat	Módszer
A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása, klasszikus, kortárs nemzetközi, nemzeti és népi forrásból. Mindennapos	<ul style="list-style-type: none"> ○ Példaértékű beszédmodell, ○ Egyéni bánásmód, ○ Bemutató,

<p>mesélés, mondókázás és verselés. a gyermek önálló mesealkotási törekvésének segítése.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Gyakorlás, ○ Segítségnyújtás, ○ Játék, ○ Differenciálás.
<p>A tevékenység tartalma: a felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása az óvónő feladata. Csak a művészi alkotások biztosítják az esztétikai élmény mélységét. Ezért a mű választásában kell, hogy érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai módszertani tudatosság. Fontosnak tartjuk az életkori sajátosságok figyelembevételét.</p> <p>A 3-4 éveseknek a ritmus és az értelemtől elkülönült hangzás szerez örömet. Ezért ebben a korcsoportban a versanyagot népi mondókákból, rigmusokból és a legismertebb költőink ritmikus zenei hatású játékos verseiből állítjuk össze. Olyan meséket választunk, amelyek cselekményét egyszerű, érthető és ritmikus ismétlődések jellemzik.</p> <p>A 4-5 éves korú gyermekek meséi már lehetnek több fázisos szerkezetű állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus, realiztikus mesék. Helyet kapnak a magyar klasszikusok és a mai magyar írók modern meséi is. Ebben a korban a népi mondókák, névcsőfolók, halandzsa kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát.</p> <p>Az 5-6-7 évesek ugyancsak élvezik a költői alkotások hangzásbeli játékát, zeneiségét, de ők erőteljesebben érdeklődnek már a vers témája, költői képek iránt. Ezért beépítjük a gyermekek mesetáborába az állatmeséken kívül, cselekvéses népmeséket, novellisztikus tündérmeséket, klasszikus tréfásmeséket és a műmeséket, folytatásos meseregényeket is.</p>	
<p>Várható eredmény:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Várják, igénylik, és szívesen hallgatják a verset, mesét. ○ Szívesen verselnek, mesélnek, dramatizálnak. 	

BÁB

Feladat	Módszer
A mese, vers, báb, dramatikus játék pozitív személyiség fejlesztő hatásával a társas viszonyok alakítása.	<ul style="list-style-type: none">○ Példaértékű beszédkultúra,○ Egyéni bánásmód,○ Bemutató,○ Gyakorlás.
<p>A tevékenység tartalma: A beszéd fejleszti általános képességeiket, nyitottabbá teszi személyiségüket, feloldja a felesleges gátlásaikat, pozitív fantáziájuk megnyílik. A bábjáték beépül a gyermekek mindennapos játéktevékenységébe. A báb a gyermek belső világának egyik legkifejezőbb eszköz, ezáltal feleleveníti tapasztalatait, elképzeléseit, esztétikai, szociális élményeit. Lehetősége van az önmegvalósításra.</p> <p>A bábjáték forrása lehet:</p> <ul style="list-style-type: none">○ Az óvónő játéka○ Zene és óvodai bábjátékban○ A gyermek bábjátéka <p>Megfelelő méretű báb biztosított a gyermekeknek.</p> <p>A 3-4 éveseknek ujjbáb, fakanálbáb, síkbáb. Az 5-6-7 éveseknek kesztyűbábot adunk. A közös bábozás hat a társas kapcsolatok alakulására. Bábozás közben figyelni kell a társra, és alkalmazkodni kell hozzá. A játék közben élmények, tapasztalatok elevenednek meg, így fejlődik emlékezetük, a kitalált történetekkel pedig fantáziájuk. A báb mögé bújva bátrabban megszólalnak a gátlásos gyermekek is, így ezek a kommunikációs kultúra fejlődését is elősegítik.</p> <p>A bábozásnak nagyon nagy szerepe van a személyiségfejlődésben.</p>	
<p>Várható eredmény:</p> <ul style="list-style-type: none">○ Tudnak meséket, történeteket kitalálni.○ A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására és az önálló vers és mesemondásra, a saját vers-és mesealkotásra, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálására.○ A bábjáték képszerű, dramatikus, az érzelmek kivetítését, lereagálását biztosítja.	

DRAMATIKUS JÁTÉKOK

Cél: az anyanyelv megismertetése, élethelyzetekhez, szituációkhoz, játéktémákhoz kapcsolódó, beszéd és szófordulatok alkalmazása, szókincsbővítés, az érthető, kifejező beszéd készségének kialakítása.

Feladat	Módszer
Az életkornak és egyéni fejlettségnek megfelelő nyelvi képességek fejlesztése, a nyelvi kultúra megalapozása.	Példaértékű beszédkultúra, egyéni bánásmód, bemutatás, gyakorlás.
A tevékenység tartalma:	
<p>A gyermekek életkorának, nyelvi fejlettségének, érdeklődésének megfelelő beszédhelyzeteket teremtünk. Alkalmat adunk arra, hogy a gyermekek eljátsszák, elmondják, elbábozzák kedvelt meséiket. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy az általuk kitalált történeteket elmondják, vagy a már ismertek cselekményét továbbszöjék, befejezzék. Játéktevékenységükben megjelennek a különböző élethelyzetekhez kapcsolódó udvariassági és egyéb szófordulatok, kiegészülve a ritkábban használt kifejezésekkel is.</p>	
Várható eredmény:	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Fejlődik nyelvi kifejezőképességük, bővül szókincsük. ○ Tudnak meséket, történeteket kitalálni, és azt mozgásban megjeleníteni. 	
BESZÉDFEJLESZTÉS	
Feladat	Módszer
Helyes nyelvhasználattal, mondaszerkesztéssel, választékos szókincssel a biztonságos önkifejezés megalapozása.	Példaértékű beszédkultúra, egyéni bánásmód, bemutatás gyakorlás.
A tevékenység tartalma:	
<p>Előadásmódunkban törekszünk a szeretetteljes érthető, könnyen követhető, kellemes beszédmódra. Népi mondókák, gyermekversek mondogatása, mese és élmények közvetítése során a helyes kiejtés, a beszéd automatizmusainak elsajátítása. Beszédkészletű helyzetek megteremtésével a nyelvi önkifejezés elősegítése.</p>	
Várható eredmény:	
<ul style="list-style-type: none"> ○ A gyermekek elsajátítják a helyes hangejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. ○ Bátran és szívesen beszélnek. ○ Választékos szókincssel rendelkeznek. 	

6.2. Rajz, mintázás, kézimunka

Cél:

- A gyermek élmény és fantáziavilágának képi, szabad, örömteli önkifejezése.
- Tér, forma, szín képzetének gazdagítása.
- A gyermeki alkotás igényének kialakítása az önkifejezésre, befogadásra való képességek alakítása.
- Esztétikai érzékenységének alakítása.

Feladat	Módszer
<ul style="list-style-type: none">○ A gyermeki önkifejezés az ábrázolás eszközeivel, a megfelelő élmények biztosításával.○ Tér és síkformák létrehozásával az alkotás örömeinek, a képzelet gazdagításának, a gyermeki fantázia kiteljesítésének segítése.○ Sokszínű technikák alkalmazása, biztonságos eszközhasználat elsajátítása.○ Differenciált megvalósítási szintek biztosítása.○ Önállóság és kreativitás erősítése.○ Én tudat, énkép, testséma fejlesztése.○ A környezet esztétikumának felismertetése.○ Művészetek iránti fogékonyság megalapozása és fejlesztése.○ A finommotorika fejlesztésére változatos technikák alkalmazása.○ Érzelmi és erkölcsi kompetenciák megalapozása, fejlesztése.	<ul style="list-style-type: none">○ Bemutató○ Gyakorlat○ Differenciálás○ Egyéni bánásmód○ Ismeretátadás
Tartalma: 3-4 éves korban <ul style="list-style-type: none">○ Ismerkedés az anyagokkal, eszközökkel és technikákkal○ A felfedezés és az alkotás örömeinek átélése○ Önálló, egyéni próbálkozások támogatása○ Képalakítás különböző technikákkal○ Plasztikai alakítás○ Építés különböző tárgyakkal; formák, alakzatok létrehozása 4-5 éves korban <ul style="list-style-type: none">○ A szándékos képalakító tevékenység○ Megjelenik az emberábrázolás○ Képalakítására jellemző: gazdagabb formák, a színkeverés, színárnyalatok használata○ Az alkalmazott eszköztár bővül○ Plasztikai munkájukat jellemzi a formák tagolása○ Játékukhoz kellékek és alkalmi ajándékok készítése○ Térbeli alakzatok létrehozása 5-6-7 éves korban <ul style="list-style-type: none">○ Fejlődik a téma és részletgazdagság tevékenységeikben	

- Képesek önállóan megtervezni, megvalósítani alkotásaikat, és kiválasztani a technikát és az eszközt
- Szívesen készítenek kollektív munkát
- Emberábrázolásuk részletekre kiterjedő
- Képalakítás során változatos technikát alkalmaznak: kollázs, viaszkarc, márványozás stb.
- Rajzban a plasztikai munkáknál megjelenik térben és síkban a többalakos cselekményábrázolás
- Kézműves technikák megjelenése: fonás, szövés, anyagozás, nemezelés stb.
- Játékukhoz bábót, kelléket készítenek

Várható eredmény:

A gyermek:

- Különböző technikákat, eszközöket biztonsággal alkalmaz
- Képalakításban egyéni módon jeleníti meg élményeit, elképzeléseit
- Kialakul tér- forma- színérzéke
- Szem-kéz koordinációja finomodik
- Alakul a helyes ceruzafogása
- Meglátja környezetében az esztétikai értékeket
- Örül alkotásainak és közösen elkészített kompozícióiknak
- Megfogalmazza értékítéletét, beszélgetni tud alkotásairól, és elfogadja mások véleményét.
- Az ábrázoló tevékenység önkifejezésének, önmegvalósításának eszközévé válik.

6.3. Külső világ tevékeny megismerése

Cél:

A gyermekeket minél több érzékszervi és mozgásos tapasztalathoz, ismerethez juttatni az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből életkoruknak megfelelő szinten, mely által fejlődik gondolkodásuk, értelmi képességük, érdeklődésük, aktivitásuk, problémamegoldó tevékenységük, kitartásuk.

A természet megismerésével megalapozni a természet szeretetét, a természet gondozását, tisztaságának, szépségének védelmét.

Felfedeztetni a bennünket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli, ok – okozati összefüggéseit.

A környezettudatos magatartás kialakítása, pozitív érzelmi töltésű élmények segítségével.

A gyermek önálló véleményalkotásának, döntési képesség fejlődésének segítése, a kortárs kapcsolatokban és környezete alakításában.

Alkalmazható tudás és ismeretanyag közvetítése.

A környezetvédelemhez kapcsolódó intézményi innováció bevezetése.

Környezetvédelemhez környezettudatos magatartás kialakításához kapcsolódó hosszú távú és rövidtávú céljaink:

- Olyan pedagógiai folyamat kialakítása, amely elősegíti és megalapozza a gyermekek, családjaik környezettudatos magatartását, életvitelét, életmódját.
- Óvodánk szellemiségében a környezeti nevelést kezeljük kiemelten, erre építjük a fejlődést elősegítő tevékenységeket.
- A természet és környezetvédelmi feladataink szerepeljenek kiemelten, helyi adottságok alapján az óvodai csoportban. Nevelőmunkánk tervezésében a megvalósítás gyakorlatában a környezeti nevelés elvei, tartalmi jellemzői tudatosan épüljenek be.

- A nevelőmunkánk hatékonysága érdekében a nevelési, fejlesztési eljárások során a mit, mivel, mikor, hogyan, és kivel kérdésekre épített fejlődést elősegítő tevékenységek kerüljenek megvalósításra.
- Gyermek nevelése, egyéni fejlettségükhöz igazodó differenciált bánásmód alapján tevékenység központú módszerekkel történjen, kiterjedve a sajátos nevelési igényű, halmozottan hátrányos helyzetű és kisebbségi gyermekek nevelésére is. (IPR program tükrében.)
- Az óvodapedagógusok által alkalmazott módszerek segítsék a tanulási környezet megteremtését, a tanulás tanulását megvalósítását. (Terepi tapasztaltatás, felfedezés, élménypedagógia, szenzitív módszerek, játékos, projekt módszer alkalmazása, kooperatív tanulás.)
- Az óvodába járó gyermekek életkorának megfelelő hagyományok ápolása, gazdagítása, változatos programtervvel történjen szülők bevonásával. (Jeles napok)
- Az óvoda felnőtt közössége munkahelyi életmódjával és munkájával nyújtson pozitív mintát a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozására, a közösségi, egészséges életvitelre.
- Az épületen belül az energiatakarékos szemléletmód közvetítése a gyermekek felé.
- Az óvodapedagógusok továbbképzésének képezze részét a környezettudatos neveléshez kapcsolódó szakmai megújulás. Az óvodapedagógusaink folyamatosan gyarapítsák a környezeti neveléshez kapcsolódó szakirodalmat, amelyek alakítják a gyermekek és családtagjaik környezettudatos szokásait.
- Az óvodáink helyiségeinek berendezése segítse a környezetbarát szemléletmód, valamint az egészséges életmód megalapozását. A csoportszobáknak legyen egyéni hangulata, arculata, sok növényrel, gazdag természetsarokkal, ahol növényápolási feladatokat látnak el a gyerekek.
- Az udvari játékok környezetbarát anyagokból készüljenek, megfelelő helyet, teret adjanak a gyermekek játékaiknak, ahol az árnyékolok és az ivókút, ivási lehetőség biztosított.
- Hosszútávon valósuljon meg a szelektív hulladékgyűjtés. (Fenntartó bevonása.)
- Az óvoda működtetése során a vezetőség a környezetkímélő anyaghasználatra tudatos takarékosagra, a kapcsolatok széles és többirányú kiépítésére törekedjen.
- Óvodánkban széleskörű kapcsolat alakuljon az óvoda és partnerei között (szülő, fenntartó, Réhelyi látogatóközpont, Halastó – Mirhón).
- Célunk a partneri kapcsolataink hosszú távú megőrzése a társadalmi hatás erősítése, közvetlen környezetünk és tágabb értelemben értelmezhető természetvédelem érdekében.

Rövidtávú céljaink

- Alakítani gyermekeink, családjaik érzelmi viszonyulását, értékrendjét a természethez, és képessé tenni a gyermekeket az együttműködésre, toleranciára, empátiára, a másság elfogadására.
- Érzelmi, cselekvési, környezettudatos magatartási minták megalapozása.
- Tapasztalataik segítsék a környezetbe való eligazodást, az értékek védelmét, a szülőföld és az ott élő emberek megismerését, szeretetét, tiszteletét.

A környezeti nevelés alapelvei

- A környezeti nevelés a tágabb és szűkebb környezet, az ember külső és belső környezetének tapasztalás útján való megismerése mellett és annak szerves részeként a környezettudatos magatartás kialakítását, megalapozását is magába foglalja.
- A környezettudatos magatartás egyfajta szemléletmód, melynek fontos eleme a felelősség. Egyéni és kollektív felelősség a bolygónkért, a szűkebb és tágabb társadalmi környezetünkért, egymásért.
- A környezeti erkölcs megalapozásának első szervezeti színtere az óvoda, az alapok lerakása, egy erős természettudatos értékrend közvetítése az óvodapedagógusok felelőssége. Példamutatás, személyes elkötelezettséget, módszertani kultúrát, empátiát vár el minden pedagógustól.
- A környezettudatos magatartás kialakítását célzó tevékenységek áthatják az óvodai élet valamennyi színterét, szerves részét képezik valamennyi nevelési területnek. A környezeti kultúra elsajátítása, az ehhez szükséges kompetenciák kialakítása a hátrányos helyzetű gyermekek esetében külön és nevelési tartalmat igényel, hiszen ezek a gyermekek többnyire más környezetből érkeznek, s az eddig őket ért környezeti hatások is nagymértékben különbözhetnek a társaikétól.
- A környezettudatos magatartás szerves része a környezetvédelem és a természetvédelem. Az óvodában fontos szerepet kapnak az ehhez kapcsolható népszokások, hiedelmek, megfigyelések, hagyományok és mindazok a tevékenységek, melyek a környezeti kultúra fejlesztését segítik.
- Óvodában a környezettudatos magatartás kialakításánál egyenlő arányban kell építeni az érzelmre és értelemre. A gyermekek ebben az életkorban még főképp érzelmileg közelítik meg a világot, s a helyes érzelmi ráhatásokon keresztül fejlődnek értelmi képességeik, ismereteik, tudásuk.
- A tapasztalatszerzés, a gyermeki kompetenciák fejlesztése a környezettudatos magatartás kialakításánál is elsőbbséget élvez.
- A gyermekek életkori sajátosságait, képességeiket figyelembe véve határozzuk meg a nevelési tartalmakat, tervszerűen, egymásra építve.
- Minden pedagógus fontosnak tartja a környezettudatos magatartás megalapozását, felelősen és tudatosan közvetítünk ilyen környezeti tartalmakat.
- Az óvodai környezeti nevelés indirekt módon a család környezetszemléletére is hatással van, hiszen a gyermek a tapasztalatait, ismereteit haza viszi, átadja, „terjeszti”.
- A környezeti nevelés holisztikus jellegű. A gyermekek felfedezik az összefüggéseket, az egymásra épültséget, azt, hogy mindenre szükség van, hogy minden fontos, ami nem teszi tönkre ezt az egyensúlyt.
- A természet védelmét, az élő környezet védelmét, magának az életnek a védelmét és tiszteletét kell fontossá tennünk. Az élő és élettelen környezet egyensúlyának megtartására kell törekednünk.

Feladat	Módszer
<ul style="list-style-type: none">○ A tevékenységek változatos szervezeti formában történő megvalósítása.○ A gyermek tapasztalataira, élményeire támaszkodva új ismeretek nyújtása, a meglévő ismeretek mélyítése, rendezése.○ Környezetvédelmi szokásrendszer megalapozása. (Elemgyűjtés, PET palack zsugorítása, újrahasznosításhoz, Föld napi szemétyűjtésbe való bekapcsolódás)○ Szűkebb, tágabb környezetének megismertetésével a szülőföld szeretetére nevelés.	<ul style="list-style-type: none">○ Megfigyelés○ Kísérlet○ Élményszerző séta, kirándulás○ Egyéni, mikro csoportos foglalkoztatási formák○ Élmények, tapasztalatok, ismeretek közös megbeszélése, feldolgozása○ Differenciálás, egyéni bánásmód○ Hagyományápolás○ Témahetek○ Projektek○ Szabad játék

<ul style="list-style-type: none"> ○ A szabad játék és a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek elsajátítása. 	
<p>A gyermek a környezetéről az első tapasztalatait a családban az otthoni környezetben szerzi. Az óvodában természetes kíváncsiságára építve a már meg lévő ismereteit felhasználva, a megfelelő motivációs módszereket alkalmazva tervezzük meg a környezeti nevelés tevékenységeit.</p> <p>Életkori sajátosságaik és egyéni fejlettségüket figyelembe véve, a játéktevékenységbe ágyazva közvetítünk ismereteket az őket körülvevő élő és élettelen világról, az évszakokról, a szociális kapcsolatokról. Önmaguk megismerésén keresztül eljutunk a szűkebb, majd tágabb környezet megismeréséhez, közben fejlődik a környezet iránti felelősségük, a szülőföld iránti szeretetük.</p> <p>A pozitív erkölcsi értékek erősítésével a környezet védelmére hívjuk fel a figyelmet, megalapozzuk a környezettudatod szemléletet.</p> <p>A szabad játék során indirekt módon mennyiségi, térbeli relációkat és matematikai tapasztalatokat sajátíthatunk el.</p> <p>A kompetencia alapú programcsomag segítségével egyéni és csoportos tevékenykedés során olyan készségek és képességek birtokába jutnak a gyermekek, mely az óvoda-iskola átmenetet megkönnyítik.</p>	
<p>A tevékenység tartalma</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Az óvoda és környezetének megismerése, megszerettetése ○ A család: szociális kapcsolat /lakcím, szülők, testvérek neve, munkahelyek stb./ ○ Testünk; én tudat, énkép, testséma, oldaliság, érzékszervek ○ Évszakok, ok-okozati összefüggések megfigyelése ○ Gyűjtőmunka; megfigyelések, kísérletek ○ Az időjárás és az öltözködés összefüggései ○ Élő-élettelen környezet, kapcsolatok/érzékszervek útján tapasztalat és ismeretszerzés ○ Ember és természet kapcsolata, az ember természetalakító munkája ○ Esztétikum és pozitív érzelmi viszony ○ Munka és munkajellegű tevékenységek ○ Közlekedés ○ Tágabb környezet megismerése: kirándulás, intézmények meglátogatása ○ Természet védelme 	
<p>Mennyiségi, térbeli relációk, matematikai tapasztalatok tartalma</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Halmazokkal való játékos ismeretszerzés /becslés, bontás, összehasonlítás stb./ ○ Mennyiségek összehasonlítása, összemérése síkban és térben ○ Kis számok összkép alapján ○ Tőszámok, sorszámok ○ Szimmetria ○ Tér- és síkformák ○ Térbeli tájékozódás ○ Relációk ○ ellentétpárok 	
<p>Várható eredmény</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ A gyermek életkorának megfelelő ismeretekkel rendelkezik szűkebb és tágabb társadalmi és szociális környezetéről, az őt körülvevő élő és élettelen környezetről. 	

- Felismeri a természeti változásokat, ok-okozati összefüggéseket fedez fel, következtetésre, analízisre, szintézisre képes.
- Önismerete, énképe fejlett, szociálisan éretté válik az iskolára.
- Környezetéhez pozitívan viszonyul, alapvető környezetvédelmi szabályokat ismer.
- Térbeli és matematikai relációkat ismer, alkalmaz, 10-es számkörben műveleteket végez.

6.4. Ének, zene, énekes játék

Cél:

A gyermek zenei érdeklődésének felkeltése

A zenei anyanyelv megalapozása

Az önkifejezés segítése a zene és dalanyag segítségével

Népi hagyományok, népművészet ápolása

A zene sokszínűségének felfedeztetése, zenei kompetenciák alakítása a „Zenevarázs” segítségével.

Felkészülünk a kisebbségi gyermekek zenei identitásának megőrzésére

Feladat	Módszer
<ul style="list-style-type: none"> ○ Motivációt segítő légkör és attitűd kialakítása ○ Együttjátás, együtténeklés örömeinek megtapasztalása és átélése. ○ Életkori sajátosságoknak és a csoport képességszintjének megfelelő dal- és mondókaanyag kiválasztása: népzenei forrás, kortárs művészet, klasszikusok, más népek dalai. ○ Zenei képességek fejlesztése a korcsoportnak megfelelően. ○ Dallam és ritmushangszerek használata. ○ Önismereti és adaptációs képességek növelése. ○ Tánc jellegű és egyszerű játékos mozgások esztétikus végzése ○ Hangszerek segítségével ritmusérzék és mozgáskultúra fejlesztése. ○ Ünnepekhez és hagyományokhoz kapcsolódó dalanyag kiválasztása. Néphagyományörzés, szülőföld iránti szeretet a népzene segítségével. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Bemutató ○ Gyakorlás ○ Együttjátás ○ Együtténeklés ○ Differenciálás ○ Mozgással kísért dalok, mondókák, és zenehallgatás ○ Zenés festés ○ Zenés relaxáció
Zenei érdeklődés felkeltése	
<p>A tevékenység tartalma: Felnőtt – gyermek játéka. Höcöggetők, lovagoltatók, ölbéli játékok, arc, kéz, ujjsimogatók, csiklandók, tenyérjátékok. Mese- vagy játéktémához kapcsolódó mondókák, dalok, dalos játékok bemutatása és gyakorlása. Mesékhez, játéksituációhoz, élményekhez mondókák, dalok, dalos játékok kapcsolása.</p>	
Zenei anyanyelv megalapozása	
<p>A tevékenység tartalma:</p>	

Kiscsoportban: népi mondókák, rövid hangterjedelmű egyszerűbb körjátékok vagy dalok, mődalok.

Középső csoportban: a körjátékok kiegészülnek a csigavonalas, hullámvonalas, szerepcserére épülő játékokkal.

Nagy csoportban: a dalokhoz tartozó játékok új térformákkal bővülnek: kapus, hidas, sorfogyó- és sorgyarapító, valamint kiszámoló és párválasztós, párcserés játékokkal.

Zenei anyaguk: bővül a klasszikus zeneirodalommal.

Zenei készségek fejlesztése, alapfogalmak elsajátítása

A tevékenység tartalma:

Hallásfejlesztés

- Halk-hangos megfigyelése, felismerése, alkalmazása beszédben, mondókában, énekben. Magas-mélyebb hangok felismerése énekben és beszédben.
- Zörejhangok felismerése.
- Hangszínek megkülönböztetése, hangszer megnevezése, használata gyakorlással (ritmushangszerek/).
- Dallamfelismerés, dallambújtatás.
- Improvizáció.
- Természet hangjai.

Ritmusérzék fejlesztése

- Egyenletes löktetés érzékelése mondókázás, éneklés közben, járással, tapssal, játékos mozdulatokkal.
- Egyenletes löktetés megkülönböztetése a dal ritmusától.
- Ritmusmotívum kiemelése és visszatapsolása. Szavak ritmusának eltapsolása.
- Gyors-lassú felismerése, gyakorlása, és kifejezése.
- Tempó tartással éneklés felnőtt segítséggel.

Mozgáskultúra fejlesztése

A tevékenység tartalma:

- A dalos játékok utánzó mozgással kísérése felnőtt bemutatásával.
- Mondóka és dal ritmusára, ütemére egyszerű, esztétikus mozdulatok végzése – felnőtt bemutatásával.
- Páros és egyéni táncmozdulatok esztétikus végzése felnőtt bemutatása nyomán.
- Zenére mozgás különböző eszközökkel.

Hagyományok ápolása az ének-zene segítségével

A tevékenység tartalma:

- Ünnepi dalok meghallgatása, éneklése.
- Eseményekhez, hagyományhoz és néphagyományokhoz kapcsolódó dalos játékok, mondókák és zenei anyag közös feldolgozása, éneklése közösen és egyénileg is.
- Más nevelési területekhez kapcsolódva is spontán énekelgetés.
- Népi zenei eszközök megismerése, hangzás világuk megfigyelése, és összehasonlítása a klasszikus hangszerekkel.

Várható végeredmény:

- Ismerik az ünnepekhez, hagyományokhoz kapcsolódó dalokat, játékokat, mondókákat.
- Az ünnepekre jellemző zenei anyagot felismerik.
- A zene és az éneklés a gyermeki önkifejezés eszközévé válik: a gyermekek örömmel játszanak énekes játékokat, szívesen énekelnek és hallgatnak dalokat.
- Spontán dúdolgatnak, énekelnek, improvizálnak játék közben.
- Zenei tapasztalatot szerez környezetének változásairól.
- Zenei fogalompárokot felismer, megkülönböztet és alkalmaz.
- Az egyenletes lüktetést érzékeli és megkülönbözteti a dal ritmusától.
- Képes zenére, dalra esztétikus mozgást végezni.
- Megismer néhány klasszikus és népzenei.
- Ritmusérzéke fejlődésével képessé válik az olvasás és írás funkciók elsajátítására.
- Az ünnepekhez, néphagyományokhoz tud zenei anyagot kapcsolni.
- A szülőföldhöz való kötődése a népzene által erősebbé válik.

6.5. Mozgás, mozgásos játékok

Cél:

- A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése
- Mozgásszint fejlesztése az egyéni és életkori sajátosságok figyelembe vételével
- Mozgásos tapasztalatok bővítése /pl. zenés torna/
- Nagy- és finom mozgások fejlesztése
- Testséma fejlesztése
- Kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése
- Testi képességek fejlődésének elősegítése (erő, ügyesség, állóképesség, gyorsaság)
- Mozgásjártasság és készség fejlesztése
- A társra figyelés erősítése
- Térpercepció fejlesztése
- Gondozó, prevenciós és korrekciós testi nevelés megvalósítása
- Egészségvédelemhez kapcsolódó mozgásos ismeretek átadása

Feladatok:	Módszerek:
<ul style="list-style-type: none"> ○ Mindennapos testnevelés, szabad játék feltételeinek megteremtése. ○ A tevékenységekhez élmény, megfelelő idő, hely, eszköz biztosítása. ○ A mozgásfejlesztés szervezeti formáinak megválasztása. ○ A gyermek fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának megfelelő mozgáslehetőség biztosítása. ○ Testi képességek kibontakoztatása mozgásos tevékenységekben. ○ Mozgáskészségek alakítása. ○ A testnevelés általános nevelési feladatai: az értelmi, erkölcsi, esztétikai, világnézeti és a munkára neveléssel kapcsolatos tevékenységek fejlesztése. ○ Értelmi tevékenységek fejlesztése (beszéd, emlékezet, figyelem, koncentráció). ○ Erkölcsi tulajdonságok alakítása (akarat, bátorság, fegyelmezett magatartás, közösségi szellem). ○ A népi hagyományok ápolása (körjátékok, népi mondókák, kiszámolók, a nép és a haza megszerettetése). <p>Speciális feladatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ A szervezet sokoldalú, arányos fejlesztésének elősegítése az SNI-s gyermekeknél. ○ Mozgásműveltség fokozása. ○ Helyes testtartás kialakítása, prevenció, korrekció szükség szerinti alkalmazása. ○ Ortopéd szakorvos évenkénti szűrővizsgálata. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Játékosság ○ Bemutató ○ Bemutattatás ○ Magyarázat ○ Beszélgetés ○ Gyakorlás ○ Megfigyelés ○ Segítségadás ○ Differenciálás ○ Együttjátás ○ Egyéni bánásmód ○ Ellenőrzés ○ Értékelés
A tevékenység tartalma:	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Kúszás, mászás, egyensúlyozás, csúszás ○ Futó, járó, dobó gyakorlatok ○ Talajtorna (zenés torna) ○ Rendgyakorlatok ○ Lábstatikai gyakorlatok ○ Tartásjavító gyakorlatok ○ Egyensúlyozó gyakorlatok ○ Mozgásfejlesztő játékok (futó, fogó) ○ Versenyjátékok (sor, váltó) ○ Labdajátékok (gurítás, feldobás, elkapás, kosár, foci) ○ Játékidőben történő mozgásfejlesztés: rajzolás, festés, gyurmázás, kirakózás, építés, 	

<p>varrás, szövés, barkácsolás, bábozás stb. (szem-kéz koordináció fejlesztése)</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Udvari mozgásfejlesztő eszközök: függés, mászás, futás, ugrás, versenyjátékok, ugrókötel, füled labda stb.
<p>Várható eredmény:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ A gyermek igényli és szereti a mozgásos tevékenységeket, kitartó a mozgásos játékokban ○ Tud néhány mozgásos játékot (futó, fogó) irányítás nélkül játszani ○ Kialakult testsémája, oldalisága, biztosan tájékozódik a térben ○ Teste arányosan fejlett, teherbíró ○ Mozgása összerendezett, harmonikus, ütemesen fejlődik mozgáskoordinációja és finommotorikája ○ Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes ○ Egészséges versenyszellem tud csapatban játszani

6.6. Játék

Cél:

A gyermek egyéni vágyai kiteljesedjenek, ötletei kibontakozzanak, komplex módon fejlődjenek, érvényesüljön a játék kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó szerepe.

A gyermek a szabad játék által az életkori sajátosságainak megfelelő tevékenységet végezzen; a szabad játék által a gyermek képességei fejlődjenek, ismeretei gazdagodjanak, bővüljenek.

Feladat	Módszer
<ul style="list-style-type: none"> ○ Olyan feltételek megteremtése, ahol a gyermek jól érzi magát. ○ A játék feltételeinek biztosítása: elegendő hely, idő, nyugodt légkör, eszközök. ○ A szabad játék lehetőségeinek biztosítása. ○ A megjelenő játékfajták tartalmának, minőségének gazdagítása. ○ Az óvónő modell értékű módszereinek alkalmazása. ○ A gyermek beszédkészségének fejlesztése játék közben. ○ Szabálytudat alakítása. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Együttjátás ○ Szükség esetén bekapcsolódás a gyermek játékába, segítségadás ○ Utánozható mintaadás ○ Játékkezdeményezés, motiválás ○ Szabad játékválasztás ○ Érdeklődés felkeltés ○ Gyakorlás ○ Beszélgetés ○ Bemutató ○ Ellenőrzés, értékelés ○ Dicséret ○ Megfigyelés, felfedezés
<p>A tevékenység tartalma:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Gyakorlójáték ○ Építő – konstruáló játék ○ Szerepjáték ○ Szabályjáték ○ Barkácsolás ○ Szabad játék élet közeli tartalommal <p>A gyakorlójáték folyamán lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek megismerjék a különböző játékeszközök tulajdonságait, helyes használatuk során fejlesztjük tér érzékelésüket, szem – kéz koordinációt.</p> <p>A szerepjáték által fejlesztjük a gyermek személyiségét, erkölcsi értéket, társadalmi együttélés szabályait, viselkedéskultúráját, alkalmazkodó képességét, aktivitását, segítőkészségét, komplex személyiségfejlődését.</p>	

Kitalált történetek eljátszásával fejlesztjük a képzeletét, a játék megszervezésével szervezőképességét és empátiáját.

A **szabályjáték** során fejlesztjük a gyermek szabálytudatát, az egymásért folytatott játéktevékenység örömeinek kialakítását.

A **konstrukciós** játék során segítjük az összerakosgatás és szerkesztés örömeinek kibontakozását, egyéni ötletek megvalósítását.

A **barkácsolás** folyamán lehetőséget biztosítunk, hogy aktívan bekapcsolódjanak az alkotó és javítási műveletekbe, hogy átérezzék munkájuk örömét és eredményét.

A **dramatizálással**- és bábozással lehetőséget adunk arra, hogy a meseélmény többoldalú örömszerzés legyen számukra.

Szabadban történő játék során lehetőség adódik a gyermek megfigyelő, felfedező tevékenységére, a természetes kíváncsiság kielégítésére, mely kedvezően hat a gyermekek társas kapcsolataira.

Szabadjáték

A szabadjáték során a gyermek a környező világról szerzett és belső világának ismereteit éli meg. A szabadjáték a személyiség fejlődés egyedülálló segítője, mely során a gyermek értelme, és intellektuális képességei, érzelmi élete és társas kapcsolatai egyaránt fejlődnek. Kommunikációs tere az együttjátszás során kitágul, megtanul kérdezni, a megfelelő módon válaszolni, gondolatait megfogalmazni.

Az óvónő szerepe a megfelelő légkör, hely, idő, eszköz biztosítása, és a játéktevékenység tiszteletbe tartása az indirekt irányítás mellett.

A játszóhely kialakításánál ügyelni kell arra, hogy legyenek állandó és ideiglenes különféle játékre csábító helyes és a közelben olyan eszközök, és anyagok álljanak rendelkezésre, amellyel a gyermek el tudja készíteni a játékhoz szükséges eszközöket, kreatív elképzeléseit megvalósíthatja.

Az óvodapedagógus segítő jelenléte a gyermeki fantázia kiteljesedését teszi lehetővé. Azzal, hogy engedjük saját elgondolása szerint cselekedni, az önállóságukat fejlesztjük, és önérvényesítési törekvéseit segítjük.

A szabadjáték megfigyelése során információt kap az óvodapedagógus a gyermeki személyiség egészéről, értelmi fejlettségéről, érzelmi, akarati életéről, szociális érettségéről, mozgásfejlődéséről. A megfigyelés tapasztalatai meghatározzák a további fejlesztés irányát.

Szabadban történő játék:

A gyermek megfigyelő, felfedező tevékenységének alapja a természetes kíváncsiság, amely során kedvezően alakulnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok.

Várható eredmény:

- A játéktémát napokon keresztül folytatja társaival
- Képes a szabályokhoz alkalmazkodni
- Képes a szerepvállalásra és a szerepek elosztására
- Képes a szerepjátékok megszervezésére és az ahhoz szükséges játékszerek kiválasztására
- Betartja a társas viselkedés szabályait
- Problémamegoldásra vállalkozik
- Képes a konstruálás során egyre bonyolultabb játékeszközöket készíteni
- Képes a már elsajátított ismeretek felidézésére
- Munkatempója, feladattartása életkorának megfelelő

- Szándékos figyelemre képes
- Felkészült az iskolai életre
- Ismeretei megalapozottak
- Képes ok – okozati összefüggések felismerése

6.7. munka jellegű tevékenységek

Cél:

A sokféle változatos gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelesség teljesítését.

A munkavégzéshez szükséges attitűdök kialakítása.

Saját és mások munkájának elismerésére nevelés.

Feladat	Módszer
<ul style="list-style-type: none"> ○ Közös munka során a társas kapcsolatok, a csoportra jellemző erkölcsi szabályok, normák alakítása, személyiségfejlesztés. ○ A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása. ○ Egyszerűbb munkafolyamatok elsajátítása. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Beszélgetés ○ Magyarázat ○ Bemutató ○ Gyakorlás ○ Dicséret ○ Buzdítás ○ Ellenőrzés ○ Értékelés

A tevékenység tartalma:

A gyermek mindennapi tevékenységének része a munka, elsősorban önmagukért és a közösségért végzik.

Megjelenő munkafajták: önkiszolgálás (testápolás, étkezés, öltözködés), naposi munka, alkalomszerű munka, közösségért végzett munka, egyéni megbízatások, környezetgondozás, növénygondozás, gyermek-gyermek közötti munka.

Ez a tevékenység hozzájárul a gyermekek közötti társas kapcsolatok alakulásához. Lehetővé válik általa a kitartás, a felelősség érzet, a kötelességteljesítés gyakorlása.

Alakul a gyermekek önértékelése. A tevékenység nevelő ereje nagy hatású, mert erősíti a gyermekekben a munka játéktól eltérő jegyeit.

Értékelésük mindig buzdító, megerősítő legyen, hogy a gyermekekben pozitív viszonyt alakítsunk ki a munkához.

Várható eredmény:

- A gyermekek önállóan, örömmel végzik a rájuk bízott munkát.
- Szociális kapcsolataik erősödnek a munka jellegű tevékenységek során.
- Ismernek egyszerű munkafolyamatokat.
- A munka eredményét és értékét felismerik.

7. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodai tanulás a gyermek teljes személyiségfejlődését, fejlesztését támogatja.

Cél:

Az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése különböző tevékenységekben, élethelyzetekben, gyakorlás, felfedezés és cselekvéses tanulás módszerével.

Az óvodapedagógus épít a gyermek előzetes tapasztalataira, ismereteire és a megfelelő tevékenységi formát és időkeretet biztosítja a célok megvalósításához.

Megteremti a felfedezés lehetőségeit, építve a gyermek cselekvő aktivitására, a kreativitás fejlesztését valósítja meg.

Személyre szabott pozitív értékelésével segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A tanulás formái az óvodában:

- Utánzás
- Spontán játék
- Cselekvéses tanulás
- Kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- Irányított megfigyelés
- Tapasztalatszerzés
- Felfedezés
- Gyakorlati problémamegoldás

8. Az óvoda kapcsolatrendszere

8.1. Az óvoda-család

Arra törekszünk, hogy a szülők megaláztatására a családi nevelést kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, védjük, szocializáljuk, fejlesszük a gyermekeket.

A szülőket nevelőpartnernek tekintjük, ismertetjük velük felfogásunkat, programunk célját, feladatát. Minden lehetőséget megragadunk annak érdekében, hogy a családi nevelési eljárásokat, szokásokat megismerjük. Az óvodai nevelés nem lehet eredményes családi megerősítés nélkül, elengedhetetlen az összhangban történő nevelés.

Figyelembe vesszük a szülők véleményét, észrevételeit, javaslatait. Építünk együttműködési szándékára.

A gyermekek egyéni fejlődéséről folyamatosan konzultálunk a szülőkkal. Fontosnak tartjuk a hiteles tájékoztatást, a problémaérzékenységet, a tapintatot és az előre mutató segítséget.

A családdal történő nyílt, őszinte együttműködés csak a kölcsönös bizalom talaján valósulhat meg. A szülőknek tapasztalniuk kell, hogy tiszteletben tartjuk nevelési elveiket, hogy szeretjük gyermeküket. Kiemelten fontosnak tartjuk a pozitív attitűd érvényesülését az óvodapedagógus – dajka – gyermek, a dajka – szülő kapcsolatát.

Arra törekszünk, hogy emberi magatartásunkban, szakmai felkészültségünkben egyaránt példamutatók legyünk. Érvényesítjük az intervenció gyakorlatot, családhoz illesztett segítségnyújtás formájában.

A kapcsolattartás formái:

- Beíratás: az első személyes kapcsolat felvétele.
- Szülői értekezletek.
- Kapcsolatfelvétel a családdal /családlátogatás, családi nevelési szokások megismerése – a szülők igénye szerint/.
- Egyéni beszélgetések: egyéni eszmegbeszélések az aktuálisnak megfelelően, előzetes időpont egyeztetés után.
- Nyitott óvoda: a szülők részvétele az óvoda életében: előzetes megbeszélés alapján a szülő bemehet a csoportba és megismerheti gyermeke óvodai életét.
- Közös ünnepek, rendezvények: karácsonyi barkács délelőtt, a nagycsoportosok adventi műsora, farsang, „egy gyermek-egy palánta” (közös kert és udvarszépítés) sportnap, anyák napja, kirándulás, búcsú ünnep.
- A gyermekek hatékonyabb fejlesztése érdekében a családdal közös gyűjtőmunka, tapasztalat és élményszerzési lehetőségek, programok szervezése.
- Az óvoda valamennyi szülő-gyermek fogadására felkészül, legyen szó bármilyen szociális vagy etnikai rétegről. Figyelembe veszi sajátosságait, szokásait, érvényesíti az intervenció gyakorlatot.
- A családhoz illesztett segítségnyújtás hatékonysága érdekében IPR programot működtet, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének biztosításáért, az óvoda iskola átmenet megkönnyítéséért.

Az IPR program részét képezi az alábbi táblázat

1. Szervezési feladatok

Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
1.1. a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása				
A HHH Gyermekek beóvodázásáért felelős óvodapedagógus kijelölése	Intézményvezető, mindenkori kiscsoportos óvodapedagógus	Mindenkori nevelési év Április 30.	Emlékeztető	Az óvoda körzetében a HHH gyermekek minden nevelési évben beóvodázása 100%-os
Kapcsolatfelvétel a védőnővel	Intézményvezető, beóvodázásért felelős óvodapedagógus	Mindenkori nevelési év Február 28-ig.	Együttműködési megállapodás	
Kapcsolatfelvétel a fenntartó önkormányzat anyakönyvi nyilvántartó rendszerével	Intézményvezető		Anyakönyvi kimutatás, névsor	
A védőnő, a Családsegítő Szolgálat bevonása a „felderítő-meggyőző” munkába	Beóvodázásért felelős óvónő, leendő kiscsoportos óvodapedagógus	Mindenkori nevelési év 05.15-05.15.	Együttműködési megállapodás	
Az óvodai előjegyzést követően, azon HHH gyermekek meglátogatása, akik nem jelentkeztek óvodai felvételre			Emlékeztető, beszámoló	

7. A HHH gyerekek szüleivel való kapcsolattartás, együttműködés

Tevékenység megnevezése	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel	Családlátogatás	Óvodakezdés előtt	Csoportvezető óvodapedagógus	Csoportnapló bejegyzései, gyermek anamnézis lapja	A Helyi Óvodai Nevelési Programunk nyitott óvodaképének megfelelően a családok bevonásának hatékony megvalósításával a Partnerközpontú működés megvalósul, az intézmény párbeszédet alakít ki minden szülővel
	Egyéni beszélgetések	Napi rendszerességgel			
	Szülői értekezlet	Évente 2-szer			
A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása		Befogadás-beszoktatás ideje	Csoportvezető óvónők	Beszoktatási terv	A Helyi Óvodai Nevelési Programunk nyitott óvodaképének megfelelően a családok bevonásának hatékony megvalósításával a Partnerközpontú működés megvalósul, az intézmény párbeszédet alakít ki minden szülővel
A beszoktatási tervnek megfelelően					
Rendszeres tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről	Tájékoztatás-beszélgetés a szülőkkal, gyermekmunkák kihelyezése a szülői tájékoztató táblákra	Igény szerint		Helyi Óvodai Nevelési Program	A Helyi Óvodai Nevelési Programunk nyitott óvodaképének megfelelően a családok bevonásának hatékony megvalósításával a Partnerközpontú működés megvalósul, az intézmény párbeszédet alakít ki minden szülővel
Az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése				Szervezeti és Működési Szabályzat	
A gyermekek alkotásainak megmutatása, elemzése		Folyamatos		Intézmény éves munkaterve	
Gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése	Egyéni beszélgetések	Igény szerint		Csoportnaplók bejegyzései	
A családok szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása	Egyéni beszélgetések	Óvodakezdés előtt, majd folyamatosan		Gyermek személyiségleíró rendszere	
				Programtervek	
Szülői közösségek kialakítása	Csoport és intézményi SZMK megválasztása, működtetése	Szülői értekezletek előtt és szükség esetén		Csoportok és intézményi értékelések	

7. A HHH gyerekek szüleivel való kapcsolattartás, együttműködés

Tevékenység	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás	Eredményes
--------------------	----------------	--------------------	----------------	---------------------	-------------------

megnevezése				módja	ségi mutató
Közös rendezvények szervezése, szülői részvétel lehetőségeinek biztosítása a foglalkozásokon nyílt napokon, rendezvényeken, barkács délutánokon	Nyílt napok, barkács délutánok	Éves munkaterv szerint			

8.2. Gyermekjóléti, családsegítő, védőnői szolgálat és gyermekorvos

A szociálisan hátrányos és HHH-s gyermekek lemaradásainak, hátrányainak felszámolása érdekében kapcsolattartásuk rendszeres és folyamatos. Az IPR programban rögzítettek szerint.

Formái:

- Eseti megbeszélések
- Konzultáció, konferenciák, szociális kerekasztal
- Szociális jelzőrendszer közös működtetése

Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka					
Tevékenység megnevezése	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
Egészségügyi szűrővizsgálatok					
A gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi-fogászat, szemészet, fülészet, ortopédia-vizsgálatának kezdeményezése	Gyermekek testi fejlődésének mérése: súly, magasság	Évente 1x	Csoportvezető, óvoda pedagógusok	Gyermekek testi fejlődésének mérőlapja	A HHH gyermekek teljes körében az esetleges egészségügyi problémák megállapításra kerülnek, szükség esetén további ellátásuk megvalósul
	Védőnői egészségügyi szűrővizsgálatok		Óvodavezető	Együttműködési megállapodás	
	A gyermekek testi fejlődésének mérése: súly, magasság		Csoportvezető, óvodapedagógusok	Gyermekek testi fejlődésének mérőlapja	
Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás					
Egészségügyi tartalmú programok szervezése a szülők számára	Szülői értekezlet keretén belül szervezett előadás	Alkalmanként	Védőnők	Emlékeztetők, feljegyzések	A HHH szülők körében végzett felvilágosító, tanácsadó munka hatására a gyermekek otthoni egészséges életmódja javul
Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése illetve szervezése					
A Helyi Óvodai Nevelési Programunknak megfelelően a családok szociális támogatása.	Kirándulások, programok szervezése Rendezvényeken való részvétel biztosítása: szülők-gyermekek	Alkalmanként	Óvodapedagógusok	Képek, emlékeztetők	A Gyermekjóléti szolgáltatások által a HHH gyermekek szociális hátrányaiból eredő lemaradások csökkennek.

Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka					
Tevékenység megnevezése	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés					
A HHH gyermekek óvodai ingyenességének biztosítása	Szülők felvilágosítása a szociális támogatás lehetőségeiről Igazgatási osztállyal való közvetlen kapcsolat felvétel a szülő érdekében	Nevelési év elején: 09.15-ig, utána folyamatos	Intézményvezető, telephelyvezetők	HH gyermekek térítési díjkedvezmény kimutatása, jegyzői határozatok	Egyetlen gyermek se marad ki az óvodából a szülők szegénysége miatt
Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal					
Tevékenység megnevezése	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
Gyermekjóléti, Családsegítő szolgálat					
Helyi Óvodai Nevelési Programunk megvalósításában való aktív részvétel: Családok szociális mentális támogatása, segítése	Folyamatos információ és segítségnyújtás a szülők számára a szociális támogatás lehetőségeiről Családi felkérésre a családok és a szakszolgáltató intézmény közötti közvetítés Jelzőrendszer folyamatos működtetése	Folyamatos	Intézményvezető	Helyi Óvodai Nevelési Program Éves munkaterv Csoportok tervei Heti tervek „Ilyen vagyok én” a gyermekek fejlődési nyomon követése – Egyéni Fejlesztési terv	A Gyermekjóléti szolgáltatások által a HHH gyermekek szociális hátrányaiból eredő lemaradások csökkennek.

Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka					
Tevékenység megnevezése	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
Védőnői hálózattal					
A gyermekek óvodai beíratásának támogatása	Jelzőrendszer működtetése, esetmegbeszélések	Nevelési év elején, majd folyamatosan	Intézményvezető	Helyi Óvodai Nevelési Program, Éves munkaterv, Együttműködési megállapodás	Az óvoda körzetébe járó HHH óvodáskorú gyermekek teljes köre rendszeresen jár óvodába, egyéni differenciált fejlesztésük sikeresen valósul meg, ennek megfelelően az iskolai életükben az esélyegyenlőségük biztosított
Korai fejlesztéshez szükséges információ átadás	Szülői klub működtetése	Nevelési év elején majd folyamatosan		Védőnői esetjelző lap	
Pályázati lehetőségek együttes kihasználása a HHH gyermekek óvodai sikeressége jegyében	Közös pályázat írása, eredményesség esetén: megvalósítás	Pályázati kiírások		Pályázati dokumentáció	

8.3. Óvoda - Pedagógiai szakszolgálat

Arra törekszünk, hogy a beilleszkedési-, magatartási-, tanulási-, és beszédzavarral küszködő gyerekek megkapják azt a segítséget, amelyre a felzárkóztatásukhoz szükség van. Az eltérő szociális kompetenciájú hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása egyénre szabott, differenciált fejlesztés meghatározásával. Ennek érdekében folyamatos párbeszéd, információ csere, konzultáció elengedhetetlen a szülők, pedagógus és egyéb szakemberek között.

A jó kapcsolat alapja egymás munkájának ismerete és kölcsönös tisztelete.

Az együttműködés formái:

- Diagnosztizálás és mérés
- Eseti megbeszélések
- Javaslati lapok kitöltése
- Kölcsönös tájékoztatás
- Csoportlátogatás
- Tanácsadás
- Szakmai tanácskozások, megbeszélések
- Iskolára való alkalmasság megállapítása, kimeneti mérés
- Szakvéleményben megfogalmazott fejlesztési lehetőségek megvalósítása a csoportban

8.4. Óvoda – Iskola

Óvoda – iskola átmenet

Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. A gyermek hat éves korra belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amikor az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az óvoda – iskola kapcsolatában arra törekszünk, hogy az iskola megismerje azt a szándékunkat, hogy a gyermekeket egyéni képességeiknek megfelelően úgy neveljük és fejlesztjük, hogy környezetünkben jól eligazodjanak, együttműködők legyenek.

Iskolára alkalmas gyerekeket bízunk a szülőkre és a pedagógusra egyaránt.

Fontosnak tartjuk, hogy az átmenetet minél zökkenő mentesebbé tegyük, illetve azt, hogy a gyermekek saját képességeiknek megfelelő ütemben haladjanak, életkoruknak, fejlettségi szintjüknek megfelelő ismereteket kapjanak. Iskolássá csak az iskolában váljon a gyermek. Ennek érdekében folyamatosan rendszeres hagyományteremtő- és megtartó kapcsolatra törekszünk az önkormányzati és az egyházi iskolával. A jó kapcsolat alapja a tisztelet és megbecsülés egymás munkája iránt. A kapcsolat folyamatosságát a közös munkaterv biztosítja, ezáltal törekszünk arra, hogy a gyermeknek az óvoda- iskola átmenet ne legyen trauma, hiszen a környezete megváltozik, de a pedagógiai légkör, a tanulás módja nem lesz ismeretlen a számára.

A kompetencia alapú fejlesztés segíti az óvoda- iskola átmenetét. Egyrészt elvi síkon a fejlesztési irányok, alapelvek meghatározásával, a fejlesztés hangsúlyainak megadásával. Másrészt gyakorlati síkon segíti az óvodapedagógust, tanítót az elvi megközelítés tényleges megvalósulása felé. A kompetencia alapú fejlesztés új lehetőségeket kínál a pedagógusok számára az attitűdváltásra, a szemléletformálásra.

Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéséhez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

A kapcsolat folyamatosságát és az együttműködés formáit a közös óvoda-iskola átmenet éves munkaterv biztosítja.

Az IPR program a HHH-s gyermekek számára óvoda-iskola átmenet megkönnyítésének feladatait is tartalmazza.

Az IPR program részét képezi az alábbi táblázat

Óvoda – iskola átmenet támogatása					
Tevékenység megnevezése	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentációs módja	Eredményességi mutató
Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka					
A Helyi Óvodai Nevelési Program eredményes megvalósítása	A mindennapi óvodai élet tevékenységei	Folyamatos	Valamennyi óvoda-pedagógus	Helyi Óvodai Nevelési Program, Éves Munkaterv, Csoportnapló, Gyermekek fejlődését nyomon követő rendszer „Ilyen vagyok én”	A tanulási képességek megalapozásával, a tanulási is egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzésével, megoldási késztetés, monotónia túrés, figyelemkoncentráció, az alkotásvágy szükséges szintjének kialakításával a kudarcmentes iskolakezdés biztosítása
Iskolaválasztás támogatása					
A HHH gyermekek kudarcmentes iskolakezdése érdekében a gyermekek ismerjék meg leendő elsős tanítóikat	Játékos fejlesztő foglalkozások	Igény szerint	Óvodapedagógusok	Helyi Óvodai Nevelési Program, Éves Munkaterv, Csoportnapló	A HHH gyermekek kudarcmentesen illeszkednek az iskola életbe. A HHH gyermekek többsége integrált iskolai környezetben kezdi meg általános iskolai tanulmányait.
	Ismerkedés az iskolával: játékdélután, nyílt órák a gyermekek részvételével	Munkaterv szerint			
	Tájékoztató megbeszélések	Beiskolázást megelőző időszakban egy alkalom			

Óvoda – iskola átmenet támogatása					
Tevékenység megnevezése	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
A HHH gyermekek óvoda-iskola átmenetének zökkenőmentes biztosítása	DIFER mérés – 8 éves korig	Évente 2x		Helyi Óvodai Nevelési Program, Éves DIFER mérőlap Munkaterv, Csoportnapló	Az egyéni differenciált fejlesztés eredményeként a HHH gyermekek általános iskolai eredményessége biztosítottá válik
	Esetmegbeszélések	Alkalmasszerűen			
	Közös programok	Éves Munkaterv szerint			

8.5. Óvodánk egyéb kapcsolatai

Fenntartóval:

Kapcsolatunk hivatalos, támogató, segítő jellegű. Problémáink megoldását az együttműködés jellemzi.

Formái:

- Kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések
- Intézményvezető beszámolója a Képviselő-testületnek

Körös-Maros Nemzeti Parkkal

Formái:

- Múzeumlátogatás
- Kirándulás
- Természetvédelmi programokon való részvétel /rajzpályázat stb./.

Községi Könyvtárral

Folyamatos és hagyományteremtő kapcsolatra törekszünk, rendszeres könyvtárlátogatásokat szervezünk.

Formái:

- Könyvkölcsönzés
- Mesehallgatás
- zenehallgatás

9. Sajátos feladataink

9.1. Gyermekvédelem

Óvodánkban a gyermekvédelmi munka kiemelt jelentőséggel bír. Óvodásaink eltérő szociokulturális környezetből kerülnek az óvodába. A társadalmi, gazdasági viszonyok változásával magasabb lett a mindennapi gondokkal, megélhetéssel küzdő családok száma. A munkanélküliség nőtt és ezzel egyenes arányban a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű családok száma is emelkedet.

Fontos feladatunk az egyéni sorsokkal való törődés. Ennek a munkának hagyományai vannak óvodánkban, ezért a jövőt illetően is lesznek feladataink.

Célunk:

Minden óvodás korú gyermekre kiterjedő preventív tevékenység megszervezése, a speciális segítséget igénylő gyermekek és családok komplex gondozása.

Feladatunk:

- Segítségnyújtás a hátrányok enyhítésére, az óvodai keretek közötti kompenzálás biztosítása. Az egyéni bánásmód, a családi nevelés gyermek iránti felelősségének erősítése, a tapintatos egyéni, személyes kapcsolattartás, mint alapvető nevelési módszer.
- A szülővel való közvetlen viszony kialakítására törekszünk, személyes törődéssel és fejlesztéssel igyekszünk a gyermek fejlődését segíteni. Ez a segítség kiegészül a fejlesztő pedagógus közreműködésével is.
- Feladatunk, hogy enyhítsük azokat a hatásokat, amelyek a gyermekekben károsító jellegűek, másrészt segítjük azoknak a hatásoknak az érvényesülését, amelyek hozzájárulhatnak a gyermekek zavartalan fejlődéséhez.
- Az óvodai gyermekvédelem magába foglalja a gyermekközösség egészére kiterjedő, ezen belül minden egyes gyermek harmonikus személyiségfejlesztéséért kifejtett pedagógiai tevékenységet. A gyerekekre való fokozott odafigyelés teszi lehetővé, hogy időben fedezhetjük fel a személyiségfejlődési problémákat. A veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése is csak korai felderítés alapján lehetséges.
- A gyermekvédelmi munka fő feladatát a prevenció, a segítségnyújtás jelenti, amelyre a humánus, a megértés, a támaszkodás, a szeretetpótlás jellemző.
- A gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladatkörébe beletartozik.

Feladat:

A gyermek megismerése, gyermekvédelmi esetek feltérképezése, adatszolgáltatás, a gyermekekről jellemzés készítése a hatóság kérésére, a pedagógiai munka koordinálása, kapcsolattartás a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal, a pszichológussal, esetleg Nevelési Tanácsadóval és Szakértő Bizottsággal.

9.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

Célunk:

A másságot elfogadó környezetben, a gyermek harmonikus személyiségfejlesztése. Nehézségeiből, gyengeségeiből, pszichés fejlődésének zavarából, akadályozottságából, fogyatékoságából eredő hátrányának csökkentése.

Alapelvünk:

- A gyermeki szabadság és aktivitás élményének szükségessége.
- Sajátos szükséglettel élők, sérültek integrációja, aktív segítése.
- Nem az elvárt fejlettségi szintből indulunk ki, hanem a lehetséges fejlesztést tartjuk fontosnak.
- Hangsúlyossá válik a differenciált pedagógiai szükségessége.
- Az egyéni kompetenciákhoz igazítva határozzuk meg a gyermekek fejlesztési folyamatát, az inkluzív pedagógiai minta gyakorlatában.

Feladatunk:

- A fogyatékoság jellege, mértéke szerint sajátos fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, rehabilitációs és terápiás célú pedagógiai eljárások és szervezeti megoldások, szakszolgálati ellátás, integrált óvodai csoportok alkalmazása, melyek alkalmassá teszik a gyermeket a számára legmegfelelőbb iskolai élet megkezdésére.
- A fogyatékos gyermekek integrált nevelése.
- Az ép és a fogyatékkal élő gyermekek kommunikációs készségének, részképességeinek fejlesztése.
- Másságot elfogadó környezet biztosítása.
- Akadálymentesített környezet biztosítása.
- Sikereinek értékelése (sikerélmény).
- Fogyatékos gyermekek egyes területeken kiemelkedő teljesítményének felismerése és gondozása.
- Önállóságot segítő támogatás (alkalmazkodó készség, együttműködés).
- Eszközök, terápiák és módszerek megválasztása (csoportos, mikrocsoportos vagy egyéni formákban).
- Nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.
- Különleges gondozás: együtt – inkluzív pedagógia.
- Gyógypedagógiai – orvosi – pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára építve, az egyes fogyatékosági típusnak megfelelően más-más terület fejlesztése kap nagyobb hangsúlyt, egyéni fejlesztési terv alapján.
- Megfelelő szakirodalom beszerzése.
- Fejlesztéshez szükséges speciális eszközök beszerzése.
- Szakirányú továbbképzések szervezése.

Az óvodapedagógusok teendői:

- A gyermek fogyatékoságának megfelelő szakvizsgálat kérése.
- A szakvélemény alapján interakciós térkép, fejlesztési terv kidolgozása és megvalósítása megfelelő szakember segítsége alapján.
- Fokozott együttműködés a szülőkkel.
- Kapcsolódó szakirodalom tanulmányozása.
- Szakirányú továbbképzéseken való részvétel.

9.3. Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése

A társadalmi, gazdasági viszonyok változásával magasabb lett a munkanélküli és a megélhetéssel küzdő családok száma községünkben. Ezzel egyenes arányban nőtt a veszélyeztetett és szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek száma. Óvodánkba egyre több gyermek érkezik csonka családból, ingerszegény környezetből. Óvodapedagógusaink tapasztalatai alapján a következők szerint foglalhatók össze a szociális hátrányból eredő problémák.

A gyermek fejlődésében egyértelműen kimutatható az életkori szinttől való elmaradás a következő területeken:

- Szociokulturális fejlettség
- Élményszerű alapismeret és tapasztalat
- Szociális érettség
- Magatartási és viselkedési szokások
- Pszichikus képességek fejlődésének szintje
- Mentálhigiénés és egészséges életviteli szokások
- Érzelmi hatások és beidegződések /negatív/
- Magatartási minta /hiányzik vagy negatív/
- Nyelvi kultúra és szókincs

Cél	Feladat	Módszer	Tevékenység	Várható eredmény
A szociálisan hátrányos gyermekek anamnézisének elkészítése /bemeneti diagnosztika/.	Elmaradás területeinek feltérképezése.	Megfigyelés. Célrányos beszélgetés szülővel, gyermekkel.	Játéktevékenység közben a gyermek megfigyelése az alábbi területeken: <ul style="list-style-type: none"> ○ Társas kapcsolatok ○ Viselkedés ○ Szókincs ○ Nyelvi kultúra ○ Ismeretanyag ○ Mentálhigiénés szokások ○ Szociális érettség 	Pontos képet kapunk a gyermek fejlettségi szintjéről. A fejlesztendő területeket meghatározzuk.
Alapismeretek hiányának megszüntetése, felzárkóztatás.	Sokoldalú tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása. Motiváció. Egyénre szabott, differenciált fejlesztés. Egészségügyi szokások és ismeretek elsajátíttatása. Sikerélményhez juttatás.	Bemutatás. Szemléltetés. Magyarázat. Gyakorlás. Ellenőrzés. Értékelés. Javítás. Egyéni fejlesztéshez igazított differenciált eljárás. Segítségadás. Differenciált elvárás.	Tapasztalat- és ismeretszerzési lehetőségek: <ul style="list-style-type: none"> ○ Séták, kirándulások során megfigyelések ○ Foglalkozások ○ Kísérletek ○ Beszélgetések ○ Mesehallgatás ○ Beszélgetés ○ Kötetlen és fejlesztő játék 	Csökken a gyermek tapasztalatainak, ismereteinek hiányossága, a felzárkóztatás megvalósul. A gyermek társaival azonos esélyekkel kezdi iskolai életét.
Társas együttműködés szabályainak kialakítása, szociális és szociokulturális fejlesztés.	A csoport életének szokás- és szabályrendszeréhez való alkalmazkodás elsajátíttatása a napi tevékenységek során.	Bemutatás. Példaadás. Dicséret. Csoportos tevékenységek Együttjátás.	A csoport napi tevékenységei során a gyermek elsajátítja az együttműködés szabályait. Bábozás, játék és szerepjáték során a helyes viselkedési	A gyermek igényli a csoportban kialakult szokásrendszer alkalmazását. Érdeklődik társai iránt, konfliktushelyzetben társsal közös megoldásra

			normák és az élethelyzetekhez kapcsolódó viselkedési formák rögződnek gyakorlással.	törekszik. Alapvető társadalmi viselkedési normákat elsajátít.
A gyermek pozitív érzelmeinek fejlesztése.	Szeretetteljes, nyugodt légkör megteremtése. Pozitívumokra építés. Felnőtt minta. Pozitív hősökkel való azonosulás lehetőségének megteremtése.	Dicséret. Pozitív megerősítés. A gyermek képességein alapuló értékelés. A gyermeki személyiség tiszteletben tartása.	Felnőtt-gyermek közös tiszteletre és szeretetre épülő tevékenységei és kapcsolata. Bábjáték és mesehallgatás során pozitív hősökkel való azonosulás, katarzisz élmény.	A gyermek ragaszkodik a felnőttekhez és társaihoz. Udvarias, segítőkész. Fejlődik önbizalma, nyitottabbá válik.
Pszichikus képességek fejlesztése.	A pedagógiai Szakszolgálat fejlesztési javaslatának megvalósítása a csoportban egyéni és mikrocsoportos foglalkoztatás során. Megfelelő fejlesztő eszközök biztosítása.	Differenciálás. Gyakorlás. Ellenőrzés. Értékelés. Dicséret. Segítségadás. Pozitívumok kiemelése.	A Szakszolgálat útmutatása és javaslata alapján a hátrányos helyzetű gyermekek egyéni és mikrocsoportos fejlesztése a napi tevékenységkeretbe ágyazva egyénre szabott nehézségi fokkal.	A gyermek az elmaradott területeken fejlődést mutat, felzárkózik, illetve a probléma megszűnik.
Az óvoda és a hátrányos helyzetű családok kapcsolatának erősítése.	Tájékozódás a család szociális helyzetéről. A gyermek családi körülményének és a családban elfoglalt helyének megismerése. Folyamatos kapcsolattartás. Közös programok szervezése, a család bevonása tevékenységekbe	Beszélgetés. Családlátogatás segítségadás. Anamnézis.	A gyermek a családjának körülményeinek vizsgálata. A család erkölcsi támogatása, tanácsadás. Közös megoldás keresése adott problémára a gyermek érdekeit szem előtt tartva.	Jó kapcsolat alakul ki a családdal. Az értékrendek közelítenek egymáshoz. A gyermek érdekképviselése jobban megvalósul.

	. A gyermekkel kapcsolatos problémák közös megoldása.			
Szorosabb együttműködés kialakítása a Családsegítő Szolgálattal.	Kölcsönös információs hálózat kialakítása. Problémák közös megoldása.	Konferencia. Beszélgetés. Véleményezés. Adatszolgáltatás.	Folyamatos kapcsolattartás és információcsere a hátrányos helyzetű gyermekek esetében. Szükséges intézkedések megtétele. Esetmegbeszélés.	A segítségadás célirányossá és hatékonyabbá válik, a gyermek érdekét szolgálja.

10. Program felülvizsgálata, módosítása

A helyi óvodai nevelési program érvényességi ideje:

2013. 07. 01-jétől visszavonásig.

A helyi óvodai nevelési program felülvizsgálatának és módosításának indokai.

Kötelező:

- Jogszályváltozás
- Fenntartó által meghatározott feladatváltozás

Lehetséges

- Sikeres innováció eredményeinek beépítése

A helyi nevelési program nem kötelező felülvizsgálatát és módosítását – kérheti az óvodai munkaközösség és az alkalmazotti tanács elnöke.

A fenntartó is tehet javaslatot minden nevelési év előtt.

A módosító javaslatot az intézményvezető a nevelőtestület elé terjeszti.

A program nyilvánossága:

- Vezetői iroda

11. Irodalomjegyzék

1. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja. SEMIC INTERPRINT Kft. 1996, és módosított változata 2009.
2. Az óvoda nevelés programja 1989.
3. Porkolábné Dr. Balogh Katalin – Dr. Pál Judit – Pintér Éva – Szaitzné Gregovics Anna: Komplex prevenció óvodai program Budapest 1996.
4. Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel Szolnok 1997.
5. Az óvoda helyi programja – Óvoda, iskola és a Kultúra háza – Csempezkopács 1997.
6. Feladatgyűjtemény a képességszintek megállapításához. Hajdú-Bihar megyei Pedagógiai intézet Debrecen 1994.
7. Képességfejlesztés játékban, tanulásban – Hajdú-Bihar megyei Pedagógiai intézet 1994.
8. Perlai Rezsóné: Matematikai nevelés – gondolkodásfejlesztés az óvodában.
9. Forrai Katalin: Ének az óvodában EDITINO MUSICA Bp. 1974.
10. Dr. Gósy Mária: Beszéd és beszédviselkedés az óvodában.
11. Zenei nevelés az óvodában program. – Szolnok 1995.

12. Balogh Zsuzsanna – Becsei Józsefné – Dancsóné Kasznár Mária, Vargáné Sánta Mariann: Anyanyelvi, kommunikációs képességfejlesztés.
13. Néphagyományőrző óvodai program – Gödöllő 1998.
14. Dr. Buda Béla: A személyiségfejlődés és a nevelés pszichológiája – Nemzeti Tankönyvkiadó
15. Vekerdy Tamás: „Kicsikről nagyoknak” – Park kiadó 1991.
16. Kudarccal az iskolában 1992.
17. Népszokások és az óvodai nevelés Szarvas 1991.
18. Mérei Ferenc, Binét Ágnes: Gyermeklélektan Bp. Gondolat kiadó 1978.
19. Nagy Jenőné: „Óvodai programkészítés – de hogyan?” NAT-TAN Sorozat Bp. OKI 1996.
20. Zilahi Józsefné – Stöckert Károlyné – Dr. Ráczné Dr. Főző Klára: Óvodai nevelés játékkal, mesével. Bp. 1997. Eötvös Kiadó.
21. Zilahi Józsefné: Mese –vers az óvodában! Nemzeti Tankönyvkiadó 1994.
22. Dr. Tóth Tiborné: Néphagyomány a világ befogadásának elérhetősége IV.
23. Csendes Istvánné: Népszokásaink
24. Nagy Attila: Képes kalendárium
25. A kompetencia alapú nevelés elméleti alapvetései